

נוטרי כרמי

א

לקט מענות והוראות
כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
לעובדי עבודת הקודש
בישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש

נוטרי כרמי

א

לקט מענות והוראות
כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
לעובדי עבודת הקודש
בישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש

עורך: הרב אליהו שוויכה

עימוד ועיצוב: *y.u. graphicdesign*

**יוצא לאור ע"י ארגון 'כרמי שלי'
בשיתוף עם ישיבות תולדות בארץ הקודש**

טלפון: 055-720-4067

מייל: Karmyshely.ttl@gmail.com

הנהלה: הרב שניאור זלמן הלוי ברוך, הרב נטע זאב גערליצקי,
הרב מנחם הלפרין, הרב חנניה יוסף הלוי וולס, הרב מאיר יעקב זילברשטרום,
הרב מנחם מענדל הלוי לוין, הרב משה קוט

הערות והארות ניתן לשלוח ל: Karmyshely.ttl@gmail.com

פתח דבר

"במענה על מכתבו מי"ז אלול, בו כותב ע"ד ההצעות השונות שיש לו בענין משרה וביניהם ג"כ הצעה מישיבת תומכי תמימים.

הנה כיון שיש לו הצעה כזו איני מבין למה לו לחפש בכרמים אחרים בה בשעה אשר השי"ת המציא לו אופן להיות נוטר את כרמי שלי וידוע אשר בענינים כאלו הרי יותר מאשר עושים עם מוסד כ"ק מו"ח אדמו"ר הרי המוסד עושה ברוחניות וגשמיות עם אותם הפועלים לטובת המוסד ומשתתפים בעבודתו ובפרט אשר הסביבה שם ג"כ כדבעי במילא יוכל לעלות בתורה ועבודה וכמרו"ל מעלין בקדש".

(אגרת קודש כ"ב אלול תשי"ב)

בשבח והודיה לה' יתברך אנו מגישים לפני עובדי עבודת הקודש בישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש בארץ הקודש, את קובץ "נוטרי כרמי" חלק א', ובו לקט מענות והוראות נשיאנו כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הנוגעים באופן ישיר לעבודתם, עבודת הקודש.

מאות מכתבים ומענות, שיחות ויחידויות הקדיש כ"ק אדמו"ר לחברי הנהלות הישיבות ברחבי תבל, לרמ"ים, משפיעים, משגיחים ובכלל. מאמץ רב הושקע בקובץ זה ללקט מהם בנושאים שונים שיש בהם הוראה ישירה ומעשית לעבודת הקודש.

וזאת למודעי, קובץ זה הוא הראשון בסדרה, והוא לא מקיף את כלל המענות וההוראות כי רבים הם, ובעזרת ה' בקבצים הבאים העתידיים לצאת יבואו המשכם.

בקובץ זה התמקדנו בעיקר באגרות ובמענות שבכתב. בלשונו הקדושה של כ"ק אדמו"ר, בשורות מכתביו הקדושים ובין השורות ניתן ללמוד את גודל האחריות ועמה הזכות והברכות שכ"ק אדמו"ר מעניק ומחשיב את חברי ההנהלה.

בכללי העריכה נצמדנו ללשונו הקדוש של כ"ק אדמו"ר, אך לשם התמקדות במענה הישיר עצמו, לא הובאו כללות המכתבים והמענות אלא הנוגע לענייננו בלבד, וניתן לעיין במקורות הדברים לשאר הפרטים.

בחלקו השני של הקובץ הובאו ב' מאמרים, האחד סיפורו של מענה כ"ק אדמו"ר לשיבות שהרבי ביארו בשיחות הקודש, תודתנו לועד הנחות בלה"ק על מסירת השיחות לדפוס. והשני לקט מרתק של מענות רבות שנכתבו לשליח כ"ק אדמו"ר לארגנטינה, הרב דובער ע"ה בוימגארטען, הנוגעות לעבודת הצוות בשיבות תומכי תמימים ליובאוויטש. לקט מרתק זה נלקט מתוך הספר "הכתב והמכתב", הכולל מאות אגרות ומענות שזכה הרב בוימגארטען לקבל מאת הרבי, ונערכו על ידי נכדו, הרב יוסף יצחק שי' עמאר, שליח כ"ק אדמו"ר לסען אי מארן צרפת, ותודתנו הרבה נתונה לו על כך.

הקובץ נכתב ונערך על ידי הרב אליהו שי' שוויכה, שליח כ"ק אדמו"ר בשכונת הגוש הגדול בצפון תל אביב, ותודתנו נתונה לו על כך.

הקובץ יוצא בקשר עם הועידה השנתית של חברי צוות ישיבות תות"ל בארה"ק "כרמי שלי נטרתי", במוצאי שבת קודש פרשת תשא, כ"ב באדר כ"ב באד"ר בכפר חב"ד.

אנו תפילה שימלא הקובץ ייעודו, ויגביר חילים לעבודת הקודש החשובה ביותר, נטירת כרמי הרבי, עדי נזכה להתראות עם בעל הכרם, בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

כרמי שלי

י"ד אדר ראשון, פורים קטן תשפ"ד

תוכן עניינים

שער ראשון: מענות והדרכות לעובדי הישיבות 7

פרק ראשון: שליחות ועבודה עצמית 9

פרק שני: מטרת ההנהלה 12

פרק שלישי: יחסי עובדים וחלוקת תפקידים 16

פרק רביעי: סדרים 20

פרק חמישי: הפצת המעיינות 22

פרק שישי: כולם אהובים 27

פרק שביעי: כפי הוראות ההנהלה 31

פרק שמיני: בחינת התלמידים 38

פרק תשיעי: פלפול התלמידים גם באה"ק 40

שער שני: המענה והשיחה 43

שער שלישי: הכתב והמכתב 49

שער ראשון:

מענות והדרכות לעובדי הישיבות

פרק ראשון: שליחות ועבודה עצמית

שליחות הרבי

מענה למשפיע הרב פינחס קארף על שכתב שרצונו לעזוב את עבודתו בישיבה בכדי לצאת בשליחות הרבי:

הרי - גם בענייני עתה - הרי זה שליחות, באם יהיו במסירה ונתינה וכו' ובשמחה כו' - כרצון המשלח.

(ליקוט מענות קודש)

מענה למשפיע הרב שלמה הכהן זרחי, משפיע בישיבת תות"ל המרכזית, על מכתבו בו הביע רצונו לנסוע לשליחות ולפתוח בית חב"ד כחלק מע"א מוסדות:

האומנם לדעתו יגיעה אשר תלמיד תומכי תמימים יהיה תמים כדרוש אינו נודע לכללות הענין דשנת השבעים?! לכתבו שאין בו חיות - זהו מצד חלל השמאלי ולא מצד הענין שבו הוא עוסק.

(ליקוט מענות קודש)

התקשרות לרבי

ביחידות שהייתה לרב מאיר צבי גרוזמן, מראשי ישיבת תות"ל המרכזית בכפר חב"ד, אמר לו הרבי: "על ידי ההתמסרות בענייני הישיבה נהיים מקושרים אלי בבחי' יחוד".

(תשורה רביסקי תשע"ט)

לומד גם לעצמו

במענה למכתבו מכ"ז מג"א, בו כותב אודות הצעת הנהלת ישיבת תומכי תמימים להיות מדריך והתחיל בזה והצליח.

ובודאי אף שאינו מזכיר עד"ז, לומד הוא גם לעצמו הן נגלה והן חסידות, ובאופן זה ימשיך להדריך בני ישראל.

וכידוע פתגם מורנו הבעש"ט, אשר אהבת השי"ת לישראל היא עוד יותר מאהבת הורים לבן יחידם שנולד להם לעת זקנותם, ולחנכם על טהרת הקדש, וידועה תורת רבנו הזקן שנעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה (עיין תורה אור בתחלתו).

(אגרת 'תשלט)

מובנת התמיהה

במענה למכתבו מצום העשירי, יהפך לששון ולשמחה בקרוב, בו כותב עד"ד לימודו עם כתת תלמידים דישיבת תומכי תמימים ב... ואשר בשביל זה כמעט לא למד כלום בשביל עצמו.

ומובנת התמיהה הכי גדולה, הכי לימוד עם כתת תלמידים שוללת אפשרית לימוד בפ"ע, ובפרט שכותב שהם צעירים, שהכנה ללימוד, אף כי מוכרחת היא לכל לימוד וכידוע מרז"ל [וכנודע מרבותינו נשיאנו ואפילו לאמירת מפטיר וכיו"ב], אבל הזמן הדרוש על הכנה מתאימה בהנ"ל, מצער היא בכמות, והלואי שילמוד כל הזמן הפנוי מלימוד עם התלמידים, בשביל עצמו.

בגוף השאלה, אם ימשיך ללמוד, הרי זה תלוי בהתוצאות: אם הצליח בתלמידיו מובן שיש להמשיך בזה, והשי"ת ינחהו בכל האמור בטוב לפניו בכל הפרטים.

כיון שאדם קרוב אצל עצמו, מובן ג"כ, שבהערכת תוצאות הנ"ל, יסמוך על הנהלת תו"ת.

(אגרת ו'תרמה)

סדר לימוד

מענה למשפיע הרב פינחס קארף על מכתבו בקשר לסדר לימודו בעת שכיהן בתור משגיח בלימוד הנגלה:

שלכן צריך להיות שיעור לכל לראש - בהנלמד בישיבה, כמובן המסכת דחלוקת הש"ס: בהלכות הצריכות. זמן הנשאר - במקום שלבו חפץ.

אזכיר עה"צ

(ליקוט מענות קודש)

לגרום נחת רוח לרבי

מענה למחנך הרב משה אהרן טייכמן ששאל את הרבי במה הוא יוכל לגרום נחת רוח לרבי:

הנהגה יומית על פי שולחן ערוך.

וקביעות עיתים בפרט בדא"ח.

לחנך וללמד
כדבעי לכל לראש
אזכיר עה"צ

(ליקוט מענות קודש)

דוגמא חיה

מענה למשפיע הרב שאול משה אליטוב שכתב: מכיון שהנני מכהן כמשפיע בשיבת חב"ד בארגונינה, ברצוני לשאול בענין ההברה - משפיע יש לו להראות דוגמא חיה לתלמידים שכל הפרטים צריכים להיות כרצון והנהגת כ"ק שליט"א. לפועל הנני מתפלל בהברה ספרדית. וברצוני לשאול האם משום הנ"ל יש לי לשנות ההברה.

על כך הרבי מחק את השאלה אם יש לשנות ההברה בגלל הדוגמא חיה, וכתב בהמשך למילים מתפלל בהברה ספרדית:

וימשיך כן. אזכיר עה"צ.

מכאן למדים גם שהדוגמא חיה צריכה להיות בעניינים פנימיים יותר.

(מהעתקת המענה)

פרק שני

מטרת ההנהלה

תפקידים של חברי ההנהלה

סיפר ראש ישיבת תות"ל המרכזית בכפר חב"ד הרב יעקב ע"ה כץ:
לקראת יו"ד שבט תש"ל (המכונה "יו"ד שבט הגדול") שהיתי בחצר הרבי משך שלושה ימים, במהלכם אף זכיתי להכנס ליחידות. ביחידות אמר לי הרבי: תפקידם של ראשי-ישיבה, משגיחים ומשפיעים, הוא להביא לידי כך שהבחורים ילמדו בחיות ובלהט ("אז די בחורים זאלן זיך קאַכן אין לערנען").

והמשיך הרבי בניגון של שאלה:

"אי, סאיז דא נאָך גוטע זאַכן - מבצע תפילין, הפצת המעיינות!" (לכאורה, ישנם הרי דברים טובים נוספים - מבצע תפילין, הפצת המעיינות?!).

והשיב תיכף בניגון של תשובה: "בזמנים שלא יפריע לסדר הלימוד, ערב שבת אחר חצות וכדומה".

(קובץ ימים בהירים, ישיבת הקיץ צעירי ליובאוויטש)

תלמידי חכמים

ויהי רצון שיצליחו בעבודת הקדש, ביסוס הישיבה התפתחותה והתרחבותה, הן בכמות והן באיכות, מתאים לרצון רבותינו נשיאינו זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, באיחוד ויחוד תורת הנגלה ותורת החסידות, חדורי אור וחיות חסידותיים.

ויקימו תלמידים ראויים לשמם, תלמידי חכמים, וכמבואר בלקוטי תורה לרבנו הזקן (במדבר כד, א), אשר יהיו לשם ולתהלה ולתפארת לכל בני ישראל.

ובימיהם ובימינו יזכו התלמידים ההנהלה המשתדלים וכל המסייעים לקבל פני משיח צדקנו ולומר, ראו גידולים שגידלנו.

בכבוד ובברכת הצלחה בעבודתם בקדש ולבשו"ט

מ. שניאורסאהן

(אגרת ז'שסד)

חינוך לעדינות ונימוסים

הרב חיים בנימיני היה ראש ישיבת מחנה ישראל בברזיל, ישיבתו הייתה מיוחדת מאד בסגנונה ובחינוך שלה.

באחד ממכתביו לרבי הוא כתב שהוא ביקר בארץ הקודש וגם בארצות הברית, והוא שם לב שהחינוך שהוא נותן בישיבה שלו שונה מהחינוך שניתן במקומות אחרים.

בישיבתו משתדלים מאד, על אף שזה לא קל, לחנך, לעדינות, סדר, לדייק יחד עם קבלת עול ועשיה למען יהודי שני, ועוד. ומעסיק אותו מאד האם הוא לא גורם נזק לתלמידיו על ידי נתינת חינוך שאינו מקובל היום. אולי צריכים לחנך אותם ל'ווילדקייט' - פראות' כדי ישוכלו להתקיים בדרך הטבע בעולם הזה. אמנם אין הוא יכול לקרוא לזה חינוך, אבל השאלה היא עם להמשיך בדרכו עד עכשיו או לשנותה, ועל כך ענה לו הרבי: פשוט שכך ימשיך - כי פשוט שחינוך לבלתי סדר, ווילדקייט וכיו"ב, הרי זה ווילדקייט. זאת אומרת, גם היפך ממה שהנני מבקש, מפציר ודורש. מיוסד על פי דרישות כ"ק מו"ח אדמו"ר.

(ליקוט מענות קודש).

הצוות הוא משפחה של התלמיד

הרב ירחמיאל בנימין הלוי קליין כתב לרבי שאף אחד ממשפחתו לא ישתתף בחתונתו, ועל כך ענה הרבי:

על פי דברי רבותינו נשיאנו מייסדי ומנהלי תומכי תמימים, כל הת' ור"מ ור"י דתומכי תמימים הם משפחתו.

(ליקוט מענות קודש)

סדר הנהגה של משפיע

מענה לרב פינחס קארף על סדר ההנהגה של המשפיע:

יברר אצל המשפיעים וזקני אנ"ש - שיודעים הנוהג מלפנים ברוסיא פולין וכו'.

ועל שאלתו אם להתעסק גם בעניינים הגשמיים:

יתיעץ בזה עם הנהלת אחי תמימים דנוארק ואנ"ש דשם - היודעים פרטי המצב וכו'.

(ליקוט מענות קודש)

תלמידים ראויים לשם תמים

בנועם נודעתי זה מכבר, אשר נכנס כת"ר לכהן בקודש בישיבה הק' תומכי תמימים מיסודם ובהנהלתם של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב ובנו כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ

זי"ע. וביחוד נעם לי לקבל אחרי כן הידיעות אודות הפעולה אשר על התלמידים שיחיו, וז"ע נתקבל ג"כ מכתב כת"ר מעש"ק.

ובעת רצון מתאים להבקשה אזכירו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע להצלחה מופלגה בכל עניני הישיבה, ובנקודה התיכונה והפנימית להעמיד תלמידים ראויים לשמם תמים [להעיר מערכין ל"א, א, תמימה רבי אומר כו' ובפה"מ. ומזהר חלק ג' קסג, ב]. ביחד עם סגל הר"מ והר"י והמשפיעים דישיבה קדושה זו.

הנה יהי רצון שיגאל כאו"א מאתנו בתכ"י מכל הדברים המבלבלים, ובנצחון גלוי עליהם כמו שהי' בימים ההם לפני ל"א שנה, ומתוך הרחבת הדעת יגבירו חיילים בכל אותם הענינים עליהם מסר נפשו בעל השמחה, ולכל לראש בהעמדת תלמידים יראי ה' ולומדים תורתו תמימה (הנגלה והפנימית) ומקיימי מצותיו בהידור.

(אגרת ו'שסו)

טובת התלמידים

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום השני, בו כותב אודות ענינו בישיבת תומכי תמימים ובודאי לדכותי' אך למותר לבאר אשר הענין דשלילת שמיעת טענות צד אחד אינו גזירת הכתוב כ"א שכלי, ומובן שגם בכגון דא שכל וסברא זו במקומם עומדים, וביחוד שיש בזה שתי נקודות ועיקריות הן.

א) הרי ישנם אסיפות הנהלת תו"ת, וכפי שנראה גם במכתבו, באסיפות שבם דנו אודות הענינים שכותב, השתתף גם הוא, והי' אז מקום לעורר ע"ד הפרטים שמעורר אותם במכתבו, ואפילו את"ל שלא עלו אז בדעתו הקישוים שיתהוו (ער האט זיך ניט געריכט אויף דעם) הנה גם הענין דהפה שאסר הוא הפה שהתיר, שכלי הוא, ותמיד יש מקום לעורר באסיפות שלאחרי זה ולדון ע"ד הענינים בהשתתפות כל חברי ההנהלה, וגם הענין דתשועה ברוב יועץ, שכלי הוא וביחוד בשאלות כאלו.

ב) עיקרית הנקודה הבאה להלן - ולא רק בתוכן מכתבו אלא לגם מה שאחרים מהנהלת תו"ת כותבים, מובן וגם פשוט שמטרת כל ישיבה ועיקר תכליתה היא טובת התלמידים, והר"מ והר"י והנהלת הישיבה, הם האמצעים שעל ידם תבוא טובת התלמידים בפועל, מזה מובן וג"כ בפשטות, שכל ענין הקשה בישיבה, יש להתחשב לראש עם המטרה עיקרית היינו טובת התלמידים, ומה שטובתם דורשת...

מזה מובן שמוכרח שהר"מ והר"י ישתדלו ככל הדרוש און אוועקלייגין זיך אן א זייט בשביל טובת התלמידים, ורק אז ממלאים תפקידם בנאמנות, ולא עוד אלא שדוקא באופן כזה תגדל גם מציאותם, כיון שהר"מ והר"י מתגדלים ע"י שהישיבה מתגדלת, וככל שיתוסף באיכות וכמות הישיבה ובתועלת התלמידים, מתוסף כ"פ ככה במעלת ומציאות הר"מ והר"י, ולא רק בענינים הרוחני ובאופן סגולי, אלא גם במובן הגשמי ובדרך סיבה ומסובב גם באופן טבעי.

פשוט כל הנ"ל מכוון לכאו"א מהר"מ והר"י וחברי ההנהלה, וכיון שאין הזמן להתפלפל

עם כאו"א ביחוד, הרשות והזכות בידו למסור השקפתי אודות השקו"ט - בלשון נקי' - שביניהם לכל הנ"ל. ויהי רצון שיהיו דברים היוצאים מן הלב ובמילא יכנסו ללב השומע, ויפעלו עליו, וע"ד הפ"נ שהי' כותב כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע בקשר עם אמירת מאמר, שיפעלו בי ובהשומעים, וק"ל.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש להעמיד תלמידים שיתאימו לשמם תמימים מתוך הרחבת הדעת אמיתית.

(אגרת ה'תקלא)

חלוקת תפקידים

מענה לר' צבי הירש טלזנר, ששאל האם לקבל על עצמו את ניהול ישיבת תומכי תמימים בלונדון בנוסף לתפקידיו הרוחניים בישיבה:
איך זה אפשרי לאיש אחד - לארגן הנ"ל, להיות ראש ישיבה, להיות המשפיע, להיות שר האוצר ולהתחרות עם הישיבות הקיימות בלונדון כבר?

(אגרות קודש ח"ל עמ' שג)

הלזה הנהלה יקרא?

במענה הרבי להנהלת ישיבת תומכי תמימים במענה לדו"ח ממצב הישיבה:
איני קובע למי (בפרט) שייך - אבל מהעיקרים (ולא כולם) שחסר:
ניטא דער קאך [=חסרה החיות] (ואולי גם פחות מזה) לא בהלימוד (דנגלה או דחסידות) ולא בענין התפילה וכו'.
כן אין רגש צוגעבונדענקייט [שייכות] להישיבה וחביבות אלי' (שזה משפיע גם על הנ"ל).

כן אצל התלמידים הנחה (כנראה מיוסדת על ההנהגה עד עתה, אשר הישיבה לא תתענין בנוגע להסתדרותם וכו', ואפילו לא בסיוע איזו שיהי' - בענין שמעצמם ימצאו - ובמילא מובן איך זה פועל גם במשך זמנם בישיבה.

ועוד עיקר וגדול - איך זה במשך כמה וכמה שנים שהמצב כנ"ל - ואין רואים זה ואין שמים לב לזה, ואין מתקנים כל זה - הלזה "מנהל", או "הנהלה", או "ועד רוחני" וכיוצא בזה יקרא?

(מצילום כתי"ק)

פרק שלישי

יחסי עובדים וחלוקת תפקידים

להיזהר ממחלוקת

וכבר ידוע מכתב רבנו הזקן שצריך להזהר ביותר ממחלוקת ובפרט ממחלוקת, שלפ"ד, אלו החולקים, הוא לשם שמים ובפרט בארצנו הק' אשר חורבנה בבית שני הי' אקמצא ובר קמצא וכו'. וחוששני אשר אי-ההתפתחות דישיבת תומכי תמימים דלוד - אחת הסיבות בזה הוא גם הנ"ל, שאנ"ש אין יכולים להתדבר ביניהם, ובמילא אין הענין דתשועה ברוב יועץ וכו'.

(אגרת ח'מה)

יחסים בין חברי הצוות

מענה הרבי להנהלת ישיבת תומכי תמימים המרכזית בארצות הברית בקשר להמצב באחד מסניפיה:

לתומכי תמימים המרכזית

המצב בתומכי תמימים.. יחסי ההנהלה והר"מ והר"י - בפרט, מפורסם מכבר ומאז, לאחרונה נתפרסם רשמית גם חוצה ממש. והחששות פשוטות וק"ל.

ולכן הוכרחתי לצאת מגדרי ולכתוב כהמצו"ב ותקותי שבעוד זמן - תעשה ההנהלה המרכזית כל הדרוש וכו'.

לכאורה תקוה שיקתבלו ההצעות שיציעום - באם תהייה על ידי בית דין של רבני אנ"ש שי' (בראשות הררז"ש שי' דווארקין) שיתן לכל הצדדים לבאר אפרידין זיך פון הארצען וכו'.

(ליקוט מענות קודש)

היחס בין ההורים להנהלה

מענה הרבי לרב שמואל פלאטקין על שאלתו בקשר ליחסי ההורים עם ישיבת תומכי תמימים באושען פארקווי:

מובן ופשוט ולפלא גדול שצריך לשאלני עד"ז:

(א) חובת הורים שי' להתעניין באופן חינוך יוצאי חלציהם שי', ומה שאינו מובן - לשאול ולהציע.

(ב) אין הפירוש כלל שכל אב ואם והת' הם הנהלת המוסד, או עומדים ע"ג ההנהלה.

(ג) לטובת הת', המוסד וכו' - כל זה צריך להיות בלי רעש, מחלוקת וכו'. ובפרט כששייך לחב"ד, ובמיוחד שזהו ציווי מפורש: אוהב שלום וכו'.

(ד) במקום ספר, חילוקי דעות עם ההנהלה וכו' - מפורש בשולחן ערוך: כהוראת הבית דין דקהילת קודש זו.

(ה) שההורים יערבו את הת' בכל זה - הרי זה היפך ענין החינוך וטובת הת', היפך השו"ע וכו'.

(ליקוט מענות קודש)

תלמידים שעזבו את הישיבה

במענה להנהלת אחת מיישובות תומכי תמימים שכתבו על דבר תלמידים שעוזבים את הישיבה. ענה הרבי:

כח המושך והמחזיק וכו' דכל ישיבה הם הר"מ והמשפיעים וההנהלה (המתמסרים לטובת התלמידים, והמעוניינים שימשיכו התלמידים בישיבה מתוך שביעות רצונם ושישגשוגו בה ואינם חסים על טרחתם וזמנם ומרצם וכו', ועושים ככל התלוי בהם שיתוספו עוד תלמידים - כי כשאינן הוספה בא גרעון. וק"ל).

מהנ"ל מובן כי כשנראה להתלמידים שכהנ"ל חסר, ובפרט כשמביאים הוכחות ממעשים בפועל (יותר נכון - מהעדר מעשים ראויים לשם זה) במשך כו"כ שנים -

אין עצה אחרת - כי אם להוכיח להתלמידים שכהנ"ל הוא בשלימותו (לא על ידי דיבורים, כי אם על ידי מעשים בפועל).

ויהי רצון שזכות תומכי תמימים תעמוד להם בהנ"ל.

(אגרות קודש חכ"ח עמ' שלא)

תלמידים שרוצים לעבור לישיבה אחרת

במענה לאחת מיישובות תומכי תמימים על סכסוך בין התלמידים להנהלה, ולכן הם רוצים לעזוב וללמוד במקום אחר, כתב הרבי:

אמרו חז"ל שתלמיד מצליח כשלמד במקום שלבו רוצה.

ידוע שקיום הנהלת ישיבה וגם הראשי ישיבה - הוא בשביל תועלת התלמידים, ולא להיפך (התלמידים בשביל הנ"ל).

מי הצודק בסכסוך הנ"ל צריך לברר לפני רבנים וכיו"ב.

ובכל אופן: מציד - באם טענות התלמידים צודקות ולכן רצונם ללמוד במקום אחר - אין כל מניעה שיעשו כן.
אזכיר עה"צ.

(אגרות קודש חכ"ט עמ' לג)

תלמיד תו"ת כרצון אדמו"ר

ביחידות שהייתה למשפיע הרב מנחם מענדל פוטערפאס, הרבי דיבר עמו שצריכים להרים את מצב הישיבה בכפר חב"ד. לאחר מכן הוא כתב לרבי שלאור זאת הוא הציע לבחורים ב770 שישעו חזרה לארץ ישראל לחזק את הישיבה והם ענו שאם הדבר יהיה בתור "שליחות" מהרבי הם מסכימים. ועל כך ענה הרבי:

כשתלמיד תומכי תמימים ממלא הוראת המשפיע שלו כמפורש בשיחות כ"ק אדמו"ר נ"ע הרי בכל כיוצא בו לא שייך ענין שליחותו כלל.

וממה נפשך, אם הוא תלמיד תומכי תמימים כרצון אדמו"ר אינו זקוק לשליחות, ואם חס ושלום אינו כרצונו וכו' לאלו אין להציעני שיאמר עליו שלוחות של אדם כמותו.

(אגרות קודש חכ"ט עמ' יז)

לעבור ישיבה

מענה לאחד מאנ"ש שרצה להוציא את בנו משיבת תומכי תמימים:

בנוגע לבנו שי' כמפורסם שייך להנהלת הישיבות (מאיפה ולכן) אזכיר עה"צ.

(ליקוט מענות קודש)

משכורות בזמן וספ"י

מענה למנהל סניף של ישיבת אחי תמימים על מכתבו:

בכלל כפי שיסד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא כל המוסדות, צריכה להיות שקו"ט שלהם עם מרכז דאחי תמימים, היינו מרכז דתומכי תמימים.

כפי תיאורם ובאם יסכים המרכז מהעצות (ולא כולן) לתיקון: משכורת גבוה ובעתה - להמורים, יחס של כבוד יותר ובמילא אוטונומיה כפי האפשרי - למורים, ולהראותם סבר פנים יפות ונתינת ת"ח כשראוים לזה.

אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

(ליקוט מענות קודש)

לעבור ממוסד למוסד

במענה לאחד מאנ"ש המשמש כמחנך:

מפורסם - שבחב"ד אין גורסים כלל חטיפת אדם ממוסד אחד על ידי מוסד שני, ואפילו לא שקו"ט אתו - מבלי רשות על זה **מקודם** - מהנהלת המוסד הראשון.

(אגרות קודש ח"ל עמ' קיג)

תנאים של אחד העובדים

מענה למנהל הרב אפרים וואלף בקשר לתנאים שהציב אחד העובדים במוסדות:
פשוט שאין לקבלם - כי זה נוגע לכל המוסדות: קיומם או שיהפך כאו"א מהם לנכס של
יחיד שיעשה בו כרצונו - ואין דן יחידי אלא הקב"ה.
ובשר ודם הנוהג ככה - סוף סוף מהרס המוסד, היל"ת.

(אגרות קודש חכ"ח עמ' שט)

שהשיבה לא תהיה בסמיכות לסמינר בנות

לדעתי כבר באה העת לא רק לשיכון לכפר חב"ד אלא גם ליסוד כפר חב"ד שני. וביסוד
כפר שני הרי גם כמה ענינים בכפר זה יוכלו לסדרם בטוב יותר, ובזה גם בהנוגע לבתי ספר
לנוער מבוגר, וכמו סמינר לבנות, ובי"ס למורים, או הישיבה, שהמטרה ששניהם יהיו בכפר
חב"ד ומהנכון, כמובן, שלא יהיו בכפר חב"ד אחד, שזהו ג"כ אחד הטעמים שאיני ממנהר
כ"כ בהעברת ישיבת תומכי תמימים לכפר חב"ד עתה.

(אגרת ו'יא)

בעיר עם אוירה חילונית

מענה לשליח הרב ישראל צבי גליצנשטיין על מכתבו בקשר לפתיחת ישיבת תומכי
תמימים בעיר אילת, שיש חשש מפני השפעת האוירה החילונית במקום:
אם כן אין לפתוח הסניף, כי באם אחר כך יתאמת החשש הרי כו' וד"ל.

(ליקוט מענות קודש)

פרק רביעי סדרים

סדרי הישיבה

מצער ביותר אשר בהדו"ח שמקבל הנני מהנעשה בישיבת תומכי תמימים בהכחה בה לומד, אשר ישיבות אלו על כל סניפיהן הן מיסודם והנהלתם של רבותנו נשיאינו הק', ניכר באחדים מהתלמידים, והוא בתוכם - העדר שמירת סדרי הישיבה ושמירת הזמן בכלל, העדר המשמעת כו' וכו'.

מלבד הצער על עצם הענין, שהרי הזמן הוא - אבידה שאינה חוזרת, מבהיל הענין דפריקת עול.

אשר למרות שנודע ומפורסם שיישיבות אלו השקיעו בהם נשיאינו רבותינו כחות עצומים. כחות נפשיים וכחות עצמיים, ויסוד כל ישיבה - הרי הם תלמידי הישיבה, זאת אומרת שהכחות האמורים נשקעו בתוככי התלמידים ובשבילם, והמשפיעים הר"מ והר"י והנהלה הם הממוצעים והצנורות להמשכת והבאת הכחות האלו מן המקור אל המקבלים הם התלמידים, - הנה ישנו תלמיד העובר על כל זה בשאט נפש ומבלה זמנו בענינים אחרים.

דברי צדיקים, הם מייסדי הישיבה, והמעשים שלהם קיימים לעד ופועלים פעולתם, אלא שהמקבל פונה עורף ח"ו ומתעסק בדברי הבל, -

קשה להאריך בדבר המבהיל כ"כ, ובפרט שכבר נתבאר ענין הפריקת עול בספר דרך חיים בתחלתו, אשר כל השומע (וכידוע דיוק כ"ק מו"ח אדמו"ר דער הערין) האמור שם, תסמרנה שערות ראשו.

מטעם זה נתעכבתי מלכתוב ע"ד האמור עד עתה. אלא שסומך הנני על ימי הרצון והסגולה דחנוכה, אשר לא יהי' כל רושם לא טוב ח"ו מדברים האמורים, ורק שיפעלו פעולתם, שעכ"פ מכאן ולהבא יראה את המצב כמו שהוא לאמיתתו, ואשר שמירת סדרי הישיבה, שמירת הזמן, המשמעת, קבלת עול וכו' אין בזה עשיית טובה מצדו למי שהוא, אלא שכל זה טובתו האמיתית הן ברוחניות והן בגשמיות בטוב הנראה והנגלה.

ואל ישלה נפשו באמתלאות - שע"פ שכלו שהוא שכל נעלה, יכול לסדר זמנו באופן

יותר טוב, ודלא כסדרי הישיבה, ולפי גודל המעלות שלו אין נצרך לקבלת עולו של אחר ולמשמעת בהנוגע לאחר, ווארום ניט עם מיינט מען, און ער דארף דאס ניט.

כי אין זה אלא עצת היצר, ומהתחבולות וערמומיות שלו להביא מפריקת עול המשגיח הר"מ והר"י - לפריקת עול גרועה עוד יותר, וכמבואר הדרגות בזה בספר דרך חיים, עיין שם.

ויהי רצון, אשר כל אלו שגרמו צער עד עתה, הנה כיתרון האור מן החשך, בהנהגה דאיתהפכא מן הקצה אל הקצה, יגרמו רוב נחת וענג בהנהגתם ולימודיהם מכאן ולהבא, והשי"ת יצליחם בהצלחה מופלגה בזה.

(ד'תתקעו)

ההנהלה קובעת את הסדר

מענה לאחד התלמידים על הסדר הנצרך לתמים:

הסדר מרבותינו נשיאנו - שתלמיד צריך להתייעץ ולעשות כהוראות הנהלת הישיבה. אזכיר על הציון.

(ליקוט מענות קודש)

צביון הישיבה

במענה לשאלת חברי הנהלת הישיבה בראשון לציון אם ניתן להכניס ללימודי הישיבה גם לימודים של מקצעות מלאכות קודש, כמו שחיטה וסופרות ענה הרבי:

באם יהיה שמה "אחי תמימים" (וכיוצ"ב) בלבד - ולא סניף תומכי תמימים, כי אין לשנות צביון תומכי תמימים ממה שקבעוהו מייסדיה.

או שיהיו לימודים הנ"ל במוסד בפ"ע (בלנקין בפ"ע וכו' והנהלה בפ"ע בפרט) אבל יכול להיות באותו הבנין וכו'.

(ימי תמימים ח"ח עמ' 94)

כתיבת שיחות בלילה

במענה להת' דוד קרץ שכתב שהוא הולך לישון מאוחר כי כותב ומעתיק את שיחות הרבי ושולח לאחרים ויש בזה משום התקשרות לעצמו והפצת המעיינות לאחרים, או שעליו להיות בתנועה של שמירת הסדרים ולימוד ורק אחר כך להקדיש להנ"ל:

על מה שכתוב להיות בתנועה, ענה הרבי: פשוט, לא בתנועה כי אם בפועל. ובכלל להתנהג כהוראות הישיבה דכאן. ורק אחר כך להקדיש להנ"ל.

(ליקוט מענות קודש)

פרק חמישי

הפצת המעיינות

הפצת המעיינות על פי ההנהלה

בשאלתו בשמו ובשם חבריו שי' בענין עבודת הפצת המעיינות חוצה, שלפעמים מפריע זה לסדרי הישיבה, ואיך עליהם להתנהג - מובן שכל הנמצאים בישיבה ובפרט בישיבת תומכי תמימים צריכים להתנהג מתאים להוראות ההנהלה של הישיבה הר"י והמשפיע, אלא שעליהם לפרש המצב לפרטיו ולהסביר מפני מה סברתם שנחוץ לנגוע בסדרי לימודם הם, אבל ההחלטה סו"ס צ"ל מתאים להוראת הנ"ל. ויה"ר שיצליחו בעבודתם בשני הסוגים הן בעצמם והן עם הזולת מתאים לרצון מייסדי ומנהלי ישיבת תו"ת רבותינו נשיאנו הק' צוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

(אגרת ה'תנז)

עסקנות של הבחורים

הנהלת ישיבת תומכי תמימים אשר בלוד, ה' עליהם יחיו שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתביהם מכ"ה, כ"ח ל' מ"ח והמצורף אליהם. ובמ"ש בהפ"כ שעסקנות הצבור של התלמידים שי' וכו' - הנה אם באמת זהו באופן ככתוב בהפ"כ אשר שוברים הם הסדר וכו', בטח יכתבו הצעה איך לצמצם פעולות האמורות המתאים בכדי לשלול ענין השבירה, ואדרבה. ובטח מכירים אשר עסקנות האמורה, אם רק הנהלת הישיבה תנצל אותה בשטח ואופן המתאים - תמשיך תלמידים למוסדות חינוך חב"ד בכלל ולתו"ת בפרט, שהרי סו"ס בטח כאו"א מכיר, שיש לדאוג ולעשות מה בשטח זה, וד"ל.

(אגרת ח'רה)

לא יותר מ20 אחוז מהתלמידים במבצעים

במענה למנהל הרב אפרים וואלף שהכניס פרוטוקול מאסיפת חברי הנהלת ישיבת תומכי תמימים המרכזית בארץ הקודש, בנוגע להשפעת פעילות המבצעים על סדרי

הישיבה, והוא כתב במכתבו שפעמיים כבר כתבו על זה לרבי ולא היה מענה, ועל כך הרבי ענה:

כפשוט כי זהו תפקידה האמתי של ההנהלה - לנהל בפועל.

כיון שבכל זאת כותבים עוד הפעם ועוד הפעם: בזמן סדרי הישיבה - ישתתפו לכל היותר חומש מהתלמידים שיחיו, וכל אחד ואחד צריך לקבל רשות מההנהלה. ועלי' אחריות.
(ליקוט מענות קודש)

מבצעים בערב שבת אחר חצות

לעיל הובא סיפור ראש ישיבת תות"ל המרכזית בכפר חב"ד הרב יעקב ע"ה כץ על היחידות שהייתה לו בחודש שבט תש"ל שם הרבי אמר לו בין הדברים:
"מבצע תפילין, הפצת המעיינות? בזמנים שלא יפריע לסדר הלימוד, ערב שבת אחר חצות וכדומה".

(קובץ ימים בהירים, ישיבת הקיץ צעירי ליובאוויטש)

מבצע תפילין

מענה להנהלת ישיבת תות"ל המרכזית בכפר חב"ד, במענה לשאלתם לאחר מלחמת ששת הימים, האם ניתן לשלוח את הבחורים למקומות מרוחקים בשביל מבצע תפילין:
"אך ורק בשעות הפנויות".

(ליקוט מענות קודש)

עבודה בקעמפ

במענה על מכתבם מער"ח סיון, בו כותבים אודות יסוד והנהלת מחנה יומי (דעי קעמפ) במחנה הטי'.

ומובן שלכל לראש צריכים לעשות אסיפה משותפת עם הנהלת ישיבת תומכי תמימים דמאנטרעאל, שמהם דרשתי את הענין זה כמה שנים וזה כמה פעמים ובפרט שבהנהלת הקעמפ ואלו שיהנו מהקעמפ, בודאי חלק היותר חשוב יהי' מתלמידי הישיבה.

(אגרת ה'תצה)

תחילת קיץ תשי"ד. מענה לת' משה לאזאר שקיבל הצעה להיות מנהל רוחני במחנה קיץ:

באם יקבל רשות מהנהלת תומכי תמימים.

(ליקוט מענות קודש)

קייטנות בארץ

מענה להנהלת ישיבת תות"ל המרכזית בארץ הקודש, על מכתבם בקשר להוראת הרבי

לעשות פעילות עם ילדי ישראל (בתקופה שלפני מלחמת יום הכיפורים, בקשר עם "מפי עוללים ויונקים וכו'"), ובפרט באמצעות מחנות קיץ, שרוצים לאפשר עבור 10 עד 15 תלמידים לפעול במחנות הקיץ ושאר התמימים יצאו להפסקה לכעשרה ימים, בין תשעה באב לכ"ף מנחם אב, ענה הרבי:

לשחרר 10 עד 15 בחורים - כן יעשו.

שאר הבחורים יצאו להפסקה - אבל פשוט שבהישיבה צריכים להיות כתות כתות לומדות גם במשך זמן זה.

(ליקוט מענות קודש)

מענה למנהל רשת אהלי יוסף יצחק, הרב משה שלמה סלונים על שאלתו בקשר לניצול תלמידי הישיבה להדרכת קייטנות הרשת בקיץ:

כבעבר שייך להנהלת הישיבה ובהכרעת (באם צורך) הרב שי'.

(ליקוט מענות קודש)

זמן הקיץ

מענה להת' שלום אהרן הלוי בלאנק, ששאל מה לעשות בזמן הקיץ, האם לנסוע בשליחות המל"ח או לשמש כמשגיח בפנימיית ישיבת הדר התורה:

גם בזה כעצת הנהלת הישיבה.

מענה להת' דוד קרץ אם לנסוע בשליחות המל"ח בזמן הקיץ:

כהוראת הנהלת הישיבה

(ליקוט מענות קודש)

לנהל מחלקת חזרת דא"ח

במענה להת' ירחמיאל בנימין הלוי קליין, האם לנהל מחלקת חזרת דא"ח בבתי כנסיות, היות וזה יפריע לו בסדרי הישיבה:

תלוי בהנהלת הישיבה, כמובן.

(ליקוט מענות קודש)

סידור שיעורי תניא

במענה לשאלת הרב אפרים וואלף והרב מנחם מענדל פוטערפאס, האם לאפשר לתלמידים שחזרו מהקבוצה לישיבה בכפר חב"ד, לצאת למסירת שיעורי תניא בישיבות אחרות, או שלא מכיון שזה גורם לחלישות בסדרי הלימוד:

מפורסמת הוראת רבותינו נשיאנו שכל תלמידי תומכי תמימים צריכים להיות עניניהם על פי הוראות ההנהלה דתומכי תמימים.

ולפלא השאלה.

רצונו של הרבי

סיפר ראש ישיבת תומכי תמימים המרכזית בכפר חב"ד, הרב מאיר צבי ע"ה גרוזמן:
בא' מעשי"ת תשכ"ז נכנסתי ליחידות. במהלך היחידות הקשה הרבי כיצד יתכן שבעוד שבשאר הישיבות ניכרת עלי' בלימוד התורה - הנה דווקא בישיבות שלנו לא ניכרת עלי'. אמרתי, שיתכן שהסיבה לכך היא מפני שאצל תלמידי שאר הישיבות קיים רצון ללמוד "שלא לשמה" - על-מנת להיות "גדול", "עילוי", וכיו"ב, ואילו בישיבות שלנו שאיפה זו אינה קיימת.

הרבי ענה: "לעולם ילמד אדם שלא לשמה" כו' ["שמתוך שלא לשמה בא לשמה"], ס'איז פאראן א גראבער שלא לשמה און ס'איז פאראן א איידעלע שלא לשמה [=יש "שלא לשמה" מגושם, וישנו "שלא לשמה" בדקות], צריך לפתח אצל התלמידים בישיבות שלנו את הרצון ללימוד גם אם יהי' זה "שלא לשמה", אלא שאצלנו יהי' זה סוג אחר של "שלא לשמה" ("א איידעלער שלא לשמה").

(והרבי פירט:) התלמידים יוצאים הרי בקיץ ל"מרכז-שליחות" יהדות ואת תורת החסידות, ובכדי שיצליחו במקום שליחותם, צריכים הם להכנס לרב המקום - ה"מרא דאתרא", וכאשר הרב רואה שהם אינם יודעים ללמוד, הרי הם מוציאים לעז על הבעש"ט, הה"מ, אדמוה"ז, וכן הלאה וכן הלאה עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר! ונמצא שזה מפריע להפצה. משא"כ כאשר יודעים ללמוד ומדברים עם הרב אודות ענינים בלימוד, כגון ב"שאגת ארי"ו וכיו"ב, הרי זה מסייע להם להצליח בשליחותם. וכיון שיש לתלמידים רצון להצליח בשליחות - ילמדו, איפוא, לשם כך.

(כאן הרבי עצר מעט את דיבורו, ואח"כ המשיך בדוגמא נוספת:) ישנם תמימים שהחיות שלהם הוא בהשכלה בדא"ח, ובכדי להצליח בלימוד החסידות צריך לדעת נגלה, ובלא לימוד הנגלה - אינם יכולים להצליח, וכמ"ש בלקו"ת שע"י לימוד נגלה דתורה בעוה"ז זוכים לשמוע בעוה"ב סודות התורה. ועד"ז הוא בלימוד החסידות, שא"א להבין מבלי לימוד הנגלה.

ואף שראינו בליובאוויטש כמה חסידים שהיו גדולים בהבנת דא"ח ולא בנגלה, הרי הם היו יוצאים מן הכלל, ו"התורה על הרוב תדבר".

אז די בחורים זאלן קאכן זיך אין לערנען

באותם שנים הי' נהוג, שהאורחים הבאים לחודש תשרי נכנסים טרם צאתם ליחידות קצרה, מעין יחידות "פרידה", גם אני נכנסתי ליחידות קרוב לסוף החודש, ובכניסתי הגשתי לרבי פתק ובו סיכום מקוצר של המדובר ביחידות הקודמת.

אציין, כי ביחידות הקודמת שהתקיימה בעשי"ת, הגשתי לרבי ששה עמודים והרבי

העביר את הדפים בין אצבעותיו וקראם במהירות עצומה, ואילו ביחידות זו הגשתי פתק קצר ביותר (לערך חצי עמוד), והרבי קראו שוב ושוב ומשך בכתפיו כמה פעמים וכו'.

הרבי אמר לי: מה שכתב שצריכים ללמוד שלא לשמה - אין זה נכון.

מה שכתב שא"א להבין השכלה בחסידות מבלי לימוד הנגלה - לא ראיתי זאת בשום מקום, ומ"ש בלקו"ת, הכוונה רק על רזי תורה בעוה"ב.

לאחמ"כ הביט הרבי בפתק, ומשראה שכתוב שם שא"א להבין השכלה בהשגה אמיתית, פנה אלי ואמר: זה נכון.

ומה שכתב שילמדו בשביל ההתקשרות לרבי - הנה "התקשרות" משמעותה למלאות את רצון המשלה, ורצוני - רצון עצמי, רצון פנימי, רצון חזק הוא שהבחורים יעסקו בלהט בלימוד ("זאלן קאכן זיך אין לערנען") וממילא יתקשרו אלי, כי זהו רצוני.

תו"ת אָן עבודה פנימית - קען ניט זיין!

באחת משנות הלמ"ד נכנסתי ליחידות, וכתבתי שאני תובע מתלמידי כיתתי לעסוק בעבודת התפילה, חלק מהם אמנם מצליחים בכך, אך חלק מהם אינם רואים הצלחה ומפסיקים. ומכיון שההתעסקות בזה לוקחת מעט מלימוד הנגלה, נמצא שאותו תלמיד שלא הצליח בעבודת התפילה "יצא קרח מכאן ומכאן".

הרבי ענה לי (לשונו הק'): "תומכי תמימים אָן עבודה פנימית - קען ניט זיין" (תומכי תמימים ללא עבודה פנימית - לא תתיכון!).

כמו שנתבאר בקונטרסים (של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע), ובאמת ניתן להתעסק בעבודת התפילה מבלי שיפריע לסדרי הנגלה, וכגון: בש"ק וערב ש"ק, ביו"ט וערב יו"ט, בין הזמנים, יומי דפגרא, שני וחמישי, וכן בכל פעם שהתלמיד מרגיש צורך "לצאת מעצמו".

(הרקע לשאלתי הי', שהייתי אז ר"מ בנגלה והייתי מדריך תלמידים כנ"ל, והיו אז כמה שטענו שבדורנו לא שייכים לדברים שכאלו, ומה שכתוב בקונטרסים אינו שייך לימינו, וע"ד ש"קונטרס ההתפעלות" של אדהאמ"צ אינו שייך לדורינו. בשאלתי לרבי לא הזכרתי את עניין הקונטרסים, והרבי התייחס לכך מעצמו).

ה"בנין" של הישיבה הם התלמידים

במהלך אחת היחידויות (בסביבות תשכ"ז) אמר לי הרבי למסור לתלמיד מסוים, שהבנין ("די געבוין") של הישיבה הם התלמידים, וראשי הישיבה, המשפיעים והמשגיחים הם רק בתור "הוספה".

ואם ישנו חיסרון בתו"ת, צריכים לחפש זאת אצל התלמידים ולא אצל ראשי הישיבה, המשגיחים והמשפיעים.

(קובץ ימים בהירים, ישיבת הקיץ צעירי ליובאוויטש)

פרק שישי כולם אהובים

חלילה להעלים און

ישיבות "תומכי תמימים" - אשר נצטוו מאת רבותינו נשיאינו מייסדי ישיבות אלו - לחנך את התלמידים באופן שיהיו "נרות להאיר" עיניהם ולבם של בני ישראל למען ילכו בדרך התורה והמצוה כל ימי חייהם.

וחלילה להעלים און לרוחתם ושועתם של בנים הרעבים ללחם - לחמה של תורה, והצמאים למים - מים חיים של תורת חיים ודופקים על דלתי הישיבה בבקשה פנימית-נפשית לקבלם ולהכניסם לתורה (ולאהבת התורה), לעבודה (זו תפלה - ולאהבת השם) ולגמ"ח (ולאהבת ישראל).

(אגרת ח'תקמד)

גם אם אין מקום

הנהלת ישיבת תומכי תמימים אשר בלוד

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

קבלתי ידיעות מאיזהו מקומן, שתלמידים ונערים בקשו להתקבל בישיבת תומכי תמימים, ולא נתקבלו מפני חוסר מקום.

הנה אני יודע נכונות הדבר, ואפילו באם הן, באם טעם האמור הי' לכסות עינים או שהיתה איזה מניעה אחרת.

ולא באתי אלא להעיר, שאם טעם הנ"ל הוא טעם האמיתי, מובן שאין לו כל שחר, כי אפילו באם בפועל אין מקום ומציאות לאכסן התלמידים וכיו"ב, מוכרח ההשתדלות בזה כו"כ, וכמדומה שמדובר כ"פ שבזמננו תלמיד הרוצה להתקבל במוסד, הענין זקוק לטיפול מזורז, שהרי בכל מקום ובפרט באה"ק ת"ו באם לא ידונו על הענין בכובד ראש, ותומ"י, אפשר שלאחרי שעה קלה, כבר יוקלט באיזה מוסד הבלתי רצוי, ובודאי שהאריכות בדבר אך למותר.

להרבות תלמידים בתומכי תמימים

בכ"ג אדר שני תשל"ג היה הרב מאיר צבי גרוזמן, מראשי ישיבת תות"ל המרכזית בכפר חב"ד, אצל הרבי ביחידות, בהמשך לדברי הרבי אליו ביחידות, הוא כתב לרבי: ביחידות דיבר כ"ק בארוכה על זה שבישיבה חסרים תלמידים, והדגיש שהחיסרון אינו בהנהלה הגשמית כי אם בהרוחנית, הרמ"ם והמשגיחים והמשפיעים.

עד כמה שהמצב ידוע לי הנה לכל הנ"ל נוגע מאוד המצב בישיבה, דנוסף על הרצון שיש לכל אחד למלאות רצון אד"ש, הנה כל אחד רוצה להצליח במעשה ידיו. ומחפשים תמיד עצות איך לשפר המצב. ואם יש לפעמים איזו שהיא התרשלות הרי זה בא רק מתוך יאוש שאינם רואים מה שיכולים להועיל.

על כן אנו מבקשים עצה והדרכה מאד"ש ובטוחני שכולם יקיימו זה בכל מאודם. כדי להוסיף בתלמידים צריכים לשפר המצב בתלמידים הקיימים. אחד מהחסרונות העיקריים בישיבות שלנו שאין כבוד והערצה מהתלמידים לר"מים המשגיחים והמשפיעים, וממילא חסר להם בהקבלה. אמנם איך לתקן זה.

ויהי רצון שאזכה להצליח בעבודתי בישיבה בחינוך ולימוד התלמידים וכן עם עצמי ובני בתי ש' מתוך בריאות הנכונה וכו'. שאזכה לקבל כל מה שצריכים לקבל מאד"ש. ועל כך ענה לו הרבי:

"לאחרי בקשת סליחתו, השאלות עצמן מוכיחות עד כמה "נוגע" הנ"ל ובכל אופן בהשערתי שהמענה ובי' המצב תהי' האמתלא ע"ד הנ"ל (כפי שכותבים לי כו"כ זה כו"כ שנים) הדגשתי בשיחתנו שכל הישיבות באה"ק מלאות ונפתחות חדשות ומתמלאות גם הן ובמילא ילמדו בתו"ת מהן. וד"ל".

עוד כתב הרב גרוזמן לרבי:

"ביחידות אמר אד"ש דעל ידי ההתמסרות בענייני הישיבה נהיים מקושרים לאד"ש בבחי' יחוד. אבל לא יחוד נפלא כמו על ידי לימוד תורתו (כך הבנתי). על כן אני שואל עוד האם להשתדל לעבור על מה שנאמר בשיחות ק' או להתרכז בענין אחד?

ועל כך ענה לו הרבי:

"עתה מצוה דילי' ודכל כיו"ב בתו"ת דאה"ק - שיתרבו ת' בתו"ת".

ומענה נוסף לאחר מכן:

"להמשיך בזה. ואפ"ל באופן שלא יסתור כלל להנ"ל. אזכיר עה"צ לכהנ"ל"

(ליקוט מענות קודש תשל"ג)

על פי עצת הנהלה

מענה לשליח הרב שמואל לו שקיבל מכתב מבחור לא חב"די הלומד בישיבה ליטאית שרוצה לעבור ללמוד בישיבה ניו יורק:

על פי עצת המכירים אותו (באם ישנם כאלה כאן) ובכל אופן - על פי עצת הנהלת תומכי תמימים.

(ליקוט מענות קודש)

להכריח הנהלה לקבל מישורו כתלמיד

מענה לאחד התמימים:

ע"פ כהנ"ל - הנה ניתוסף על עבירת לא תעשה מן התורה,

החלטתו שבאם הנהלת ישיבת תומכי תמימים - ישיבת כ"ק מו"ח אדמו"ר - תעשה כפי הנראה לו - מה טוב, ובאם לא - הנה יגנוב מהם ויכם, ויסביר אשר אדמו"ר הזקן פסק כן בשו"ע וממלא הפסק דין.

לאלה העשרה אשר יעצוהו לדרך הנ"ל - יודיע, אשר לא הוא ולא הם ינהלו ישיבת כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ואם החליטו להתיר איסור גניבה וגם סייעו בו הרי זה עבירה על לא תעשה בפהרסיא וכו' וכו'.

לומר אשר מה שכתוב בשו"ע אדה"ז הנ"ל - שייך לענין להכריח הנהלת הישיבה לקבל את מי שהוא לתלמיד, וללמוד עמו דוקא בכיתה זו - הרי זה צריך להיות עם הארץ גמור. ותמיהני איך שזה קיבץ עשרה עמי הארץ כאלו ביחד.

(ליקוט מענות קודש)

קו החסד

סיפר הרב משה ע"ה נפרסטק, משפיע ישיבת תות"ל המרכזית בכפר חב"ד:

בישיבה למדו במשך השנים מאות תלמידים, ומובן שהיו מפעם לפעם גם מקרים של תלמידים שהנהגתם הייתה לא ראויה. מקרים אלו היו עולים לדיון באסיפות החינוכיות שהנהלה הייתה מקיימת אחת לשבועיים, לעתים היה מתעורר וויכוח באשר לתגובה שיש לנקוט, ואני תמיד הייתי נוטה להקל, ומשתדל שלא יחמירו עם התלמידים. משום כך היו מכנים אותי בהנהלה, ה'ברדיטשוב', על שם הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב, שתמיד לימד זכות על יהודים, והיה ידוע כ'סניגורם של ישראל'.

פעם הייתה בישיבה קבוצת תלמידים 'בעייתית' - הם נחשבו 'קשים' מבחינת משמעת וקבלת עול, והדעה הרווחת בקרב חברי הנהלה הייתה שצריך ללכת אתם בכל התוקף, בבחינת 'בית שמאי', ואני עמדתי מנגד בשיא התוקף להקל אתם ולנקוט קו מתון יותר, בבחינת 'בית הלל'.

אבל הפעם, התעורר אצלי ספק, אולי אני מגזים בגישה שלי; אולי רוב חברי ההנהלה צודקים שבכל זאת במקרה זה דרושה יד קשה יותר?

החלטתי שאשאל את הרבי על כך בפעם הבאה שאהיה אצלו.

כשבאתי בפעם הבאה לרבי והתכוננתי להיכנס ליחידות, כתבתי על כך בפתק שעמדתי להכניס לרבי, ושאלתי האם אני צודק בגישה הזו שלי ללכת רק בדרך של קירוב, והטיה אל מידת החסד, אבל ברגע האחרון החלטתי שלא להכניס את הפתק ההוא. חשבתי אולי להזכיר זאת בעל פה, אך בפועל גם את זה לא עשיתי. לא הזכרתי על כך דבר, אלא רק את העניינים הפרטיים והאישיים.

הסדר ב'יחידות' היה שהרבי היה יושב מאחורי השולחן, והיה מוציא בתחילת היחידות את הפתק שהוגש מראש, ובדרך כלל היה מביט בו ומתייחס לנקודות המוזכרות בו, וכשסיים והיה מניח את הפתק בחזרה על השולחן. זה היה הסימן שהיחידות הגיעה לסיומה.

אותה יחידות הייתה דווקא יחידות ארוכה מאוד, וכאשר הרבי הניח את הפתק, הבנתי שהיחידות הסתיימה. התחלתי לפסוע אחורנית, כמקובל אצל חסידים שיוצאים מהחדר כשהפנים מופנים אל הרבי.

ברגע שהתחלתי לנוע אחורה לכיוון היציאה, הרים הרבי את ראשו וסימן לי בידו לשוב. כמובן, מיד חזרתי ואז הרבי הוסיף ואמר: "בנוגע לחינוך, הרי מאז ומקדם, דרך הקירוב ודרכי החסד היו יותר הדרך להצלחה, ובפרט עכשיו בזמננו, הרי אך ורק דרכי החסד ודרכי הקירוב - זוהי הדרך להצלחה. ברכה והצלחה".

כלומר, הרבי מצדו וביוזמתו התייחס לנושא זה שכה הטריד את מבלי שאני כתבתי על כך, ומבלי שאפילו הזכרתי מילה בנושא מצדי וכעת הייתה לי הוראה קבועה וברורה שאינני שוגה בדרכי זו.

(הסיפור שלי jem)

עוד בנושא זה ראה לקמן בשער שלישי, מענות הרבי לר"ד בוימגארטען

פרק שביעי

כפי הוראות ההנהלה

ובו הוראות פרטיות לאחריות והתייעצות ההנהלה

ההנהגה לפי ההנהלה גם בזמני הפנאי

ז"ע נתקבל מכתבו מכ"ט אד"ר (ולפלא על שמתרגש כ"כ וכו') - ומובן שכתבך שאין זה ענין בשבילך להתוכח עם כו' נכון הוא בהחלט. ובפעם הבאה תאמר (פשוט שבנימוס ובכבוד אבל בסגנון ברור) אשר שוהה הוא באה"ק ת"ו ונשאר לע"ע שם - בתור תלמיד פנימית ישיבת תו"ת.

וכמו בכל ישיבה ובפרט בתו"ת - התנהגותך, סדרי היום (כולל זמנים הפנוים מהלימוד בסדר הזאל וכו', וכולל הש"ק וחודש ניסן) שלך ועאכו"כ לימודיך - תלויים וצ"ל ע"פ הוראות הנהלת הישיבה. ולכן אין תועלת בהשקו"ט אתך (ובפרט שאתה רוצה לשמור על יחסכם) - ועליו לפנות בכ"ז אך להנהלת הישיבה. ועד שתקבל הוראה מההנהלה - הרי הנהגתך ככל שאר תלמידי הישיבה.

(אגרת ח'שעה)

עזרה בשידוכים

במענה על מכתבו מכ"ג חשון, בו כותב אודות הקישוים שפגע בהנוגע לעניני שידוכין, ואשר ראה בהרבה ספרים ומסכתות שצריך לחפש אחרי אשה משפחה רמה וכו' וגם כשרה וכו'.

ועל פי כתבו הנה עצתי שימסור ענין החיפוש להנהלת תומכי תמימים בו לומד (אגרת ה'תתפ)

מענה לאחד התמימים על שאלות בעניני שידוכים:
בהתייעצות עם הנהלת הישיבה, אזכיר על הציון.

(ליקוט מענות קודש)

הכנות לחתונה

לכתבו אודות הכנות לענין הנשואין - עליו לדבר בזה עם המשפיע דא"ח בישיבת תומכי תמימים וכן להוודע איך נהגו בזה בישיבת תו"ת [מאז במקומה ברוסיא ולאחרי כן בפולין], והרי באה"ק ת"ו נמצאים כו"כ שם היו מארי דעובדא בזה.

(אגרת ח'שעה)

סדר לימוד בחסידות

לשאלתו סדר לימוד בספרי החסידות, - מובן שהדבר תלוי בידיעות הלומד כשרונותיו וזמנו שיקדיש לזה וכו', ולכן ידבר פא"פ עם המשפיע תורת חסידות בסביבתו או בישיבת תומכי תמימים המרכזית, והם יורוהו.

(אגרת ח'רצז)

עצות לעבודת התפילה

האמור לעיל הרי גם לאחרי הפירוט, אינן אלא הוראות כלליות. ובפרט ובפרטי פרטיות, יציע עניניו לפני המשפיע דא"ח שלו, שייעצהו מתאים להמסורת דמשפיעי דא"ח דתומכי תמימים מדור לדור.

(אגרת ז'תצד)

סילוק חובות

ובמ"ש שישנו אצלו חובות ולכן גם לאחר שיכנס לישיבה צריך יה' להמשיך עבודתו במקצוע בכדי לסלק החובות הנה בטח יבוא בדברים בזה עם הנהלת הישיבה, והרי כמה אפשרויות בסידור הנ"ל באופן שיוכל לקיים כל סדרי הישיבה וכבר נאמר ותשועה ברוב יועץ.

(אגרת ו'שע)

נסיעה ללמוד ב770

במענה למכתבו מכ"ח חשון, בו כותב אודות הנסיעה ללמוד בישיבת תומכי תמימים דכאן.

וכזכור אמרתי בזה לאביו שליט"א אשר לאחרי שילמוד משך זמן נכון בישיבת תומכי תמימים דלוד, ותראה הנהלת הישיבה שם שלומד בהתמדה ושקידה כדבעי והלימוד מביא לידי הנהגה כהוראת חז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, אז יכתבו להנהלת הישיבה דכאן מצבו בלימוד וידיעותיו וכו' ויתברר האם נכונה נסיעתו לכאן או לא.

שמזה מובן גם כן שאין מקום לכתובה בזה עתה וכו' כיון שרק שנה זו נכנס לישיבה גדולה, ולכל הפחות תקופת נסיון צריכה להיות כמה וכמה חדשים.

(אגרת ח'תקנב)

במענה למכתבו בו כותב אודות "להיות" כאן, וכנראה כוונתו ללמוד איזה משך זמן בישיבת תומכי תמימים אשר כאן.

ומובן אשר לכל לראש, עליו לבקש מהנהלת הישיבת תו"ת בה לומד, שיכתבו להמזכירות בפרטיות אודות מעמדו ומצבו בלימוד תורת הנגלה וחסידות בקיום המצות ובעבודת התפלה, ודעתם בהנוגע לתועלת היותו משך זמן כאן, ובהתקבל ידיעות האמורות ידונו בהאמור.

בכל אופן התקוה חזקה על יסוד רצונו האמור, אשר לומד בהתמדה ושקידה נגלה וחסידות ומקים בהידור המצות.

(אגרת ז'תצח)

שתיית משקה

נבהלתי לקרות במכתבו אודות שתיית משקה, וידועות הוראות ברורות בזה לרבותינו נשיאינו אודות הזמן שהותר זה ורק בצמצום ורק לסוג אנשים מיוחדים וכו' וכו' ויפנה להמשיע דא"ח בישיבה והוא יורה, ולפשיטות הדבר האריכות בזה אך למותר.

(אגרת ח'תקנב)

אם ניתן לשלב גם לימוד שחיטה

במענה למכתבו מיום החמישי, בו כותב הסברא שילמוד בתור תלמיד בבית המטבחים, אשר הנהלת ישיבת תומכי תמימים דמאנטרעאל בה לומד, הסכימו ליתן רשיון על הנ"ל.

אבל אינו מזכיר במכתבו נקודה עיקרית, והיא אם כבר רכש לו ידיעות די חשובות בתורתנו הק' שהרי ענינים של פרנסה איזה שתה' יש לאדם המשכה להתעסק בזה עד שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, משא"כ בהנ"ל שבעה"ר ומפני חשך הגלות מזמן לזמן מתמעט החשק, ובפרט משבאה הצעה דריחים על צווארו, וכהמהדרין בזה שבתור הכנה לריחים על צווארו צריך לבטל מלימוד התורה כמה וכמה שנים לפני זה, אף שזהו בהיפך הגמור מדין התורה (עיי' הלכות תלמוד תורה לרבנו הזקן פרק ג' סוף סעיף א').

ולכן יציע כל הנ"ל לפני הנהלת ישיבת תומכי תמימים דמאנטרעאל, ובאם ימצאו שבידו ידיעות או כשרונות שמתאים לפניו ללמוד כמה שעות במשך השבוע במלאכת השו"ב ויקבל על עצמו לקבוע בשופי שיעורים כנ"ל הן בנגלה והן בחסידות, הנה אז אפשר להתענין להצעה האמורה.

(אגרת ה'תתמה)

מורה בחור ישיבה

במענה על מכתבו מכ"ט סיון, בו כותב אודות הצעה לעסוק בהוראה ארבעת שנים וכו'.

1. כתחליף לגיוס בצבא

הנה כיון שהענין נתחדש רק בשבועות האחרונים ותלוי בכמה וכמה פרטים ופרטי פרטים, הרי יציע ספיקותיו לפני הנהלת ישיבת תומכי תמימים דלוד בה עובד, ובטח יתייעצו הם מצדם בזה עם הנהלת בתי ספר הרשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש אשר באה"ק ת"ו ויעשה כהוראתם.

(אגרת ה'תקפה)

הערות הרבי על תעודות תלמידי הישיבה

במ"ש אודות הערות על גליוני התלמידים, - כנראה שאין מצייר לעצמו, שלזה צריך הפשטה מהענינים בהם עוסקים והלבשה בענין זה, ולאחרי סידור ההערות - הפשטה מענין זה והלבשה בהענינים העמדים על הסדר שכנראה ממכתבו נראה לו, שאם ההערה היא שורה, ה"ז דורש זמן קריאת שורה ולכל היותר רגע לפני זה, ורגע לאחר זה.

והנה באם ה' סדר רגיל, שענינים כאלו צריכים לקבל הערות ממני, הנה דבר המוכרח בודאי יש לו זמנו. אבל תקותי שגם לדכוותי אין צריך להאריך ולבאר, שזהו מענינם של הנהלת הישיבה בה לומדים התלמידים. ואדרבה - אפילו אם ה' הכרח שאני אתבונן ואעיר בכו"כ פרטים, גם אז צריכה ההערה לבוא בשם או ע"י ההנהלה להתלמיד, שהרי זהו סדר המסודר במוסדות חינוך. ובפרט שספק בדבר, ובפרטי פרטית - כשהמדובר בתלמידים אשר חסידים הם בטבעם, אלא שמצד יצר לב האדם צריך להשתדלות יתירה או להשתדלות מסוימה.

מובן, שאין בהנ"ל שלילה שלעולם לא אכתוב הערות וכו', ורק להדגיש - אף שפשוט הוא, שלא זו דרך החינוך אפילו בישיבות תומכי תמימים. ומעולם לא שמעתי שה' כן הסדר בשנים לפנים. ובאם תהי' שעת הכושר ונחיצות בדבר, עוד חזון למועד...

(אגרת ה'תקעא)

חברותא בתשרי

מענה הרבי על לימוד בחברותא לאורח שבא לתשרי עם תלמיד ישיבה ב770:
בטח כל זה בהתייעצות עם הנהלת הישיבה.

(ליקוט מענות קודש)

אחריות ההנהלה גם בחודש תשרי ב770

מענה לאחד המשפיעים על כותבו למזכירות הרבי, שהיות ובחודש תשרי נמצאים בחצרות קודשנו תלמידים מכל העולם ואין להם סדרי לימוד, אולי המזכירות תתן צו פקודה שהתלמידים יסדרו את עצמם בסדרי הלימוד:
אין תפקיד המזכירות כלל - לנהל ישיבות תומכי תמימים, או להיות ממלאי מקום הנהלתם.

והרבי הוסיף ביחידות לרב יצחק מאיר גוראריה שזה באחריות הישיבה של הבחורים שבאים לתשרי.

(אגרות קודש ח"א בתחילתו)

בהרחבה

במענה לגיסו של הרבי, הרש"ג, על האפשרות לבנות בניין נוסף להרחיב את הישיבה: ידוע דעתי מאז ומקדם - שכל ענין של הרחבה אמיתית לתומכי תמימים - ברוחניות או גם בגשמיות (ועל דרך הנ"ל) - רצוי הוא ולא עוד אלא שבסופו של חשבון - ההכנסה בזה גדולה תהי' יותר משל ההוצאה בנוגע לכסף כפשוטו ממש.

ואם בכל שאר (גם מלשון שיריים) הישיבות דניו יארק כן הוא, כנראה במוחש, על אחת כמה וכמה בנוגע לתומכי תמימים. אזכיר על הציון לכל הנ"ל.

(ליקוט מענות קודש)

מי יכול להיות תלמיד שליח

מענה הרבי לאחד התמימים שרצה להצטרף לשלוחי הרבי בישיבה במלבורן אוסטרליה: אין שולחים עתה תלמידים לשם, וגם בעתיד באם ישלחו, יהי' כאלו שלומדים בהתמדה ושקידה ומתנהגים ביראת שמים, וממלאים כל הוראות הנהלת הישיבה.

(אגרות קודש חכ"ד עמ' שיט)

מינוי רב מאנ"ש למשרת רבנות

מענה הרבי למנהל הרב אפרים וואלף על הצעת רבנות עבור אחד מאנ"ש: באם לדעת הנהלת הישיבה מתאים לזה.

(ימי תמימים ח"ג עמ' 427)

אברכים בזאל הישיבה

מענה הרבי למנהל הרב אפרים וואלף, האם לבחור אברכים מתאימים שילמדו בזאל הישיבה במקום בכולל בכדי למלא תפקידים חסרים בישיבה: בכל זה - כרצון האברכים והנהלת הישיבה שי'.

(ימי תמימים חלק ז' עמ' 247)

בלתי חוקי

מענה למנהל הרב אפרים וואלף ששאל אם ניתן לעשות קורסים למלאכה לבוגרי הישיבה שעדיין רשומים כתלמידי הישיבה, וזה לא חוקי מכיון שרשמית תלמידי הישיבה אינם רשאים לעשות קורסים בגלל הצבא. ועל כך ענה הרבי:

מובן שאין לעשות באופן זה (בלתי חוקי).

(ליקוט מענות קודש)

שלילת אלימות

מענה להנהלת ישיבת תומכי תמימים המרכזית בעקבות מקרה אלימות שאירע ובחורים התערבו בזה:

הגעתני שמועה אשר כמה מהת' הנ"ל תמורת אשר מנצלים כל זמנם ומרצם בתורה און מיט א קאך, מתעסקים בענין הנוגע רק לפלוני ופלוני.

ועד כדי כך והרמת יד ומכות. האמת הנ"ל ואם כן הנעשה מה בזה?

(ליקוט מענות קודש)

מענות אחריות ההנהלה

בריוי מענות הרבי למנהל ישיבות תומכי תמימים בארץ הקודש, הרב אפרים וואלף, הרבי מדגיש שהאחריות היא על ההנהלה:

בנוגע למצב באחד המוסדות - "כל ענייני הנהלת . . שייכים להנהלה כנהוג בכל העולם כולו, אזכיר על הציון".

שליחת בחורים צעירים לקבוצה - "כמפורסם שייך להנהלה על אתר ולפלא גדול ששואלים כאן!!

מסירת שיעורי תניא בזאל על ידי המשפיע הרב בערל קסלמן: "שייך להנהלה על אתר ולהמדובר שי' והמענה אליו".

מינוי הרב ישראל גרוסמן כראש הישיבה בכפר חב"ד: "בכל כיו"ב - וכמפורסם שייך להנהלת המוסד".

העברת כיתה מלוד לקרית גת במקום לכפר חב"ד: "מובן (וגם מפורסם) שבשאלות כהנ"ל על הנהלות הישיבות להחליט על אתר. אזכיר על הציון".

מענה לכמה מתלמידי הקבוצה החוזרים לארץ הקודש שכתבו שברצונם ללכת ללמוד בישיבת תומכי תמימים בקרית גת: "פשוט שמקום לימודם באהקת"ו תלוי בהנהלת תומכי תמימים שבארץ הקודש".

שליחת תלמידים מישיבת תות"ל המרכזית בכפר חב"ד ללימוד בסניף הישיבה בקרית גת:

"עפ"ז יהיו מתי מספר מכל סוג ואם כן מי יהיה (1) החברותא בלימוד עצמאי שלהם שם. (2) המגיד שיעור שלהם.

איך שלא יהיה ההחלטה בנוגע לאופי התלמידים שי' שיסעו לקרית גת, מובן התערבות היא רק בנוגע לכללות הענין (שנכון הוא במאד) אבל מי ומי הנוסעים - על ההנהלה שעל אתר לבחור ולקבוע".

נסיעת תלמידים צעירים ללמוד ב770: "על פי התייעצות הנהלת הישיבה דשם וכאן".
למנות אדם מסויים כנו"נ בישיבה: "תלוי בהידיעות אודותו בתור נושא ונותן בלימודים.
ואולי (באם נהוג כזה בארה"ק ת"ו) - תקופת נסיון".
במענה למכתב הרב אפרים וואלף כולל הצעת המשפיע הרב זלמן שי' גופין על שליחת
המכינה מלוד לקרית גת: "שייך להנהלות על אתר, כמובן".
(ימי תמימים. ליקוט מענות קודש)

פרק שמיני

בחינת התלמידים

קורת רוח לרבי

נעם לי לקבל מכתבו מה' אייר אודות הבחינה, ביחד עם חבריו הרבנים הרה"ג שליט"א, את תלמידי הישיבה תומכי תמימים, מיסודם ובהנהלתם של כ"ק רבותינו נשיאינו זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ושמחתי לתוצאות הבחינות וחוו"ד בהנוגע להידעויות של התלמידים שי'.
ומובן שביחוד על הנקודה העיקרית, אשר השקו"ט והתשובות מלאות חיים, המורה, כלשונו במכתבו, אשר לומדים באהבה.

ויהי רצון אשר רבות בשנים יבשר כת"ר וכן חבריו הרבנים שליט"א, מלימוד תורתנו תורת חיים מתוך אהבת השם ואהבת התורה, וביחוד בהנוגע לתלמידי ישיבת תומכי תמימים, אשר מיסדי הישיבה קבעו מטרת חינוכם להעשות נרות-להאיר מחשכי עולם קטן (זה האדם) וגם עולם כפשוטו, על ידי שיגדילו תורה אור ויאדירו אותה, מתוך המאור שבתורה, זוהי פנימיות התורה.

וכשם שגרם רוב קורת רוח, הנה, במדתו של נותן התורה שהיא מדה כנגד מדה אלא שכ"פ ככה, ישבע בקורת רוח ונחת רוח מיו"ח שי' וגם מעצמו.

(אגרת ו'תתמח)

ריבוי בחינות

להרבות בבחינת התלמידים - בחינות עיוניות המחדדות את כשרונות התלמידים - כי חפצי ורצוני אשר התלמידים שי' יהיו למדנים במדה גדולה.

(מאגרת לראש ישיבת תורת אמת הרמ"ל שפירא)

מעלת הבחינה

הנהלת ישיבת תומכי תמימים אשר בלוד

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביהם מכ"ג וכ"ה אד"ר עם המוסגר בהם. ומובן שנכונה במאד מאד בחינת התלמידים, והעיקר הדבור עמהם בפרטיות, אבל כפי הנראה במוחש מביא זה תועלת שלא בערך יותר, באם נוסף על כל הדבורים בועידה באופן רשמי, ישנה ג"כ שיחה באופן בלתי רשמי - מזה הקרוב לתלמיד יותר ואשר לפניו יכול לגלות כל לבו, וק"ל... בודאי למותר להדגיש, שהתועלת העקרית בבחינות הנ"ל - באם אח"כ נוקטים באמצעים מתאימים לתיקון המגרעות אשר נמצאו.

(אגרת ה'רל)

בניין בית המלך המשיח

במענה למכתב ראשי ישיבת תות"ל המרכזית ב770, הרב ישראל יצחק פיקרסקי והרב מרדכי מענטליק, בה דיווחו לרבי על בחינות התלמידים בישיבת תות"ל באושען פארקווי, ו"היינו שבעי רצון בכלל ומהאחדים בפרט שהיו טובים מאד", ענה הרבי: "ות"ח ת"ח על הבשורות הטובות, ויהי רצון שילכו הת' שי' הלוך וגדול בב' הפירושים (מגילה כז, א = מקום שמגדלין בו תורה כו' מקום שמגדלין בו תפילה), ויהי' גם זה למהר בנין בית ה' ובית המלך (המשיח) וכל בתי ירושלים (שתתפשט בכל ארץ ישראל). אזכיר עה"צ".

(אגרת יא'שצז)

מטרת הבחינה

"מטרת הבחינות האמורות היא כדי לדעת ברור את מצבו של כל נבחן בלימודו, ומתאים לזה - צריכות הבחינות להיות לשמן, באופן שאין מרחמים בבחינה ואין שום תלמיד פטור ממנה".

(מכתב המזכירות י' כסלו תשכ"א)

בנושא זה יש גם כו"כ שיחות קודש מכ"ק אדמו"ר ועוד חזון למועד בעזרת ה'.

פרק תשיעי

פלפול התלמידים גם באה"ק

בהוראת הרבי החלו לומר ואף להוציא בכתב פלפולי תלמידים בישיבת תות"ל המרכזית ב770. להלן לקט מכתבים בהם הרבי דורש שיצא כזה גם בישיבת תות"ל המרכזית בארץ הקודש - בלוד.

לא להתעכב

מובנת הפליאה מהולה בצער, על העדר ההתענינות בעריכת קובץ פלפול התלמידים, אף שזה כמה שכתבתי עד"ז ומהנכון הי' שיופיע לאור עכ"פ לי"ט כסלו, ובכיון שכנראה עבר הזמן, הנה יופיע ליום כ"ד טבת, ועכ"פ לא יאחר מיום יו"ד שבט הבע"ל. ואין לך דבר העומד בפני הרצון...

(אגרת ח'רה)

פלפול התלמידים

לכבוד הנהלת הישיבה תומכי תמימים אשר בלוד,

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בחבילה מיוחדת שולחים אנו לכם את קובץ פלפול התלמידים אשר יצא לאור בערב חה"ש. ומקוים שבמשך הזמן יופיעו עוד קבצים כהנ"ל.

הקובץ הזה כול בתוכו שבעה שיעורים בנגלה ושבועה בחסידות, אשר נאמרו ע"י י"ד תלמידים שיחיו, אשר התחל מחודש כסלו דשנה זו סודרו מהם - עפ"י הצעת כ"ק אדמו"ר שליט"א - ב' קבוצות, בנגלה ובחסידות, אשר נוסף על הלימודים בסדרי הישיבה תת"ל מסרו עצמם ללימוד ביתר שאת באופן של ופרצת.

פרטים יותר מהתייסדות קבוצות הנ"ל, אופן לימודם, התמסרותם ושקידם התלמידים שיחיו והצלחתם בעזהה"ת, בטח ידוע לכם ע"פ השמועה וכו'.

ובזה הננו מציעים לכם לסדר ב' קבוצות כנ"ל גם מבין תלמידי ישיבתכם. מובן שהתלמידים הנבחרים לזה צריכים להיות מתוך אלה שראויים לאיצטלא זו, ושעושים זה לא מתוך איזה הכרח שהוא אלא ברצונם הטוב.

המספר שבעה הוא לאו דוקא.

ולאחר שתסדרו את הקבוצות הנ"ל בטח תשימו לב גם לזה הנהוג כאן, שיאמרו התלמידים ענין בנגלה וענין בחסידות, כל אחד לפי קבוצתו, ואחרי זה יביאו אותו על הכתב ובאופן כזה שיוכלו להביא פלפולי תלמידים לאור הדפוס, אם בתור קובץ מיוחד או כחלק מהקובץ הכללי.

נא להודיענו מכל הנעשה בזה. ות"ח מראש.

(אגרת המזכירות בענין הנ"ל)

להוציא גם בלוד

הנהלת ישיבת תומכי תמימים אשר בלוד

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה למכתבם, ולשאלתם:

אכפול עוד הפעם, אשר מובן וגם פשוט, שמצער במאד מאד מה שזה כמה וכמה חדשים עוררתי ע"ד קובץ פלפול התלמידים, ועד עתה לא יצא לפועל.

ב) כן מובן וגם פשוט, שבאם שם תומכי תמימים נקרא על הישיבה, אשר כמבואר בארוכה בקונטרס עץ החיים, וידוע רצון נשיאינו מיסדי הישיבה ומנהליו, מוכרח בה לימוד החסידות, ודוקא בהבנה והשגה אמיתית, ולא כדרך "חג"ת חסידים".

הרי פשוט, שתלמידים הנמצאים בישיבה כזו, שנה ושתים, ועוד יותר מזה, צריכה להיות אצלם הבנה והשגה באיזה ענינים דתורת החסידות, ובאופן שיכולים למסור בדבור וגם בכתב, מה שמבינים בעיניהם אלו.

וכיון שכמה מ"מ לספרים, קונטרסים ומאמרים נמצאים, בטח שלאחרי לימוד של שנה ושנתיים ויותר, יש ביכולתם להורות, אשר נדבר בענין פלוני במקום פלוני ונמצא ג"כ במקום שני [שבודאי שע"י המדובר במקום שני, נתוסף בהסברה והבנה].

ולאחרי שנדפסו מפתח ענינים של ספר התניא קדישא, תורה אור, ולקוטי תורה, הרי יכול להעשות האמור, בלי קישורים יתר, ואפילו בלא יגיעה כדבעי.

שעפי"ז צע"ג, מהי הסיבה האמיתית לזה, שעד עתה לא בא לפועל קובץ הנ"ל, שכפי כתבם, המניעה היא בחלק השייך לתורת החסידות.

ג) התמי' מתגדלת עוד יותר, שהרי בכמה תלמידים דלוד, שבאו לכאן, תיכף לבואם הי' ברור, שביכולתם לכתוב בהסברה מתאימה כהנ"ל. והרי בודאי, שלא רכשו היכולת בזה, במשך המצאם בדרך מלוד לכאן.

(ד) אולי ישנם כאלה, המערערים בכלל על התחדשות כביכול דכל ענין האמור, כיון שלפני חמשים ומאה שנה, הרי לא נהגו בכגון דא. ושתי תשובות בדבר:

(א) מי שראה חוברות "התמים", שנדפסו בווארשא ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר, הרי נמצאת שם גם מחלקה כהאמור.

(ב) ידועה הבחינה בענינים כגון אלו, מאיזה צד באות הטענות, ע"פ המבואר בלוח היום יום (כ"ג סיון). והוא - לראות התוצאות בהנוגע לפועל, ורואים במוחש, שאלו התלמידים שהתעסקו בהאמור, נתוסף בהם חיות עכ"פ בלימוד הענינים אודותם כותב, ולא עוד אלא שהמשיכו כמה מחבריהם לזה. כן נתפרסמו הענינים, גם לאלו שעד אז לא ידעו אודותם. כן הכריחה הכתיבה, עיון יותר והבנה יותר בענינים הנ"ל. ומכלל הן - אתה שומע לאו.

כוונתי, שע"י שמסבירים לה' שאין מקום להתענין בכתיבה ע"ד ענינים אלו, ושאינ כל מקום לחידוש והסברה כדבעי וכו', רואים במוחש התוצאות מהאמור.

(ה) אולי ישנם כאלה, שחוששים ויראים, אפשר ע"י כתיבת מאמר בהאמור, יתרבה בהכרת ערך עצמם של הכותבים.

הנה (נוסף על שאין מובן בזה, שהרי גם בכתיבה בחלק הנגלה יש מקום לחשש האמור, הנה) חשש האמור קיים ג"כ, באם מכריחים התלמידים לחזור המאמרים ברבים, לנהל תעמולה, שילמדו חסידות, ולהסביר הכרח הדבר באותיות של עצמם וכו' וכו'...

ואף שמובן וגם פשוט, שע"י (העדר הכתיבה והופעת הנ"ל) נתמעט בהפצת המעינות חוצה, החוצה דעצמו והחוצה דד' אמות והחוצה שבחוץ, שע"י הרי נצטוה כאו"א מאתנו, באגה"ק של הבעש"ט ז"ל (וביותר קרוב לנו) מרבותינו נשיאינו, הרי בודאי גם להנהלה ידוע ע"ד כל זה.

(אגרת ז'קסב)

בודאי נודע לכת"ר (ואולי גם ראה) החוברת פלפול התלמידים שהו"ל פה, ובה חידושי תורה בנגלה ובחסידות מתלמידי תומכי תמימים דפה.

ומהנכון ביותר וביותר שיו"ל עד"ז גם מתלמידי תומכי תמימים דלוד.

ובודאי למותר לעורר אודות זה, אבל נצטוינו אין מזרזין אלא למזרזין. ואם רק יש אפשריות, הרי מהמתאים ביותר שיו"ל אם לח"י אלול או לחדש תשרי הבע"ל, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

(אגרת ו'תתקסו)

אגב, לימים החלו לצאת בהוראות הרבי קובצי "הערות התמימים ואנ"ש", והתייחסויות והוראות הרבי לקבצים אלו קובעים ברכה לעצמם.

שער שני:

המענה והשיחה

סיפורה של פרשיה שנתבארה בשיחת קודש הכוללת פנינים על תפקידם של חברי הנהלות הישיבות

בשבת פרשת נצבים, כ"ז אלול תשל"ד הודיע הרבי על דבר חדש: בהמשך למבצע תורה ולכיבוש העולם על ידי תורה, והיות ו"הוי גולה למקום תורה", לכן יצאו מפה תלמידי ישיבות שיגלו למקום תורה, לישיבות אחרות על מנת לחזקם. והרבי הודיע שיתנדבו עשרה תלמידים לכל אחת מארבע ישיבות: כפר חב"ד, תורת אמת, פריז (ברינווא) ומונטריאול. ואח"כ נתן הרבי משקה למנהל ישיבות תות"ל, הרש"ג, עבור התלמידים.

בחורים אכן נרשמו במהרה עד שביום ב' דראש השנה הרבי כבר הודיע בשיחה שיש כמה שהתנדבו, ושמהם ילמדו עוד, וכעת שיעלו ויאמרו לחיים.

לאחד מחברי ההנהלה בישיבת תות"ל המרכזית בכפר חב"ד הדבר גרם לחששות שונים, ועל כך הוא כתב לרבי. הרבי ענה לו במענה מפורט:

בתמהון גדול קראתי מכתבו המצו"ב:

1. כמה פעמים צריך להכריז שמה שאומרים לאחד אין בזה כל מענה כלל לשני.
 2. הענינים שכותבם אין לערב בזה כלל לא אותי ולא מזכירות שלי ולא בריאותי. כלל וכלל אין.
 3. מה שאמרתי להת' שיתנדבו לנסוע - זוהי פני' רק להתלמידים ולא להנהלות דישיבות ועל ההנהלות להחליט, האם בכלל טוב בשבילם לקבל עוד תלמידים, ובאם הן - מאיפה ואיזה תלמידים.
- ומטובו למסור כהנ"ל גם לתורת אמת.

בשיחת שמחת תורה תשל"ה, הרבי דיבר על שליחת התלמידים, ואז באופן נדיר ביותר, הרבי ביאר את המענה שהוא כתב לחבר הנהלת הישיבה, כשבין הדברים הרבי הגדיר את תפקיד ההנהלה ותפקיד התלמידים השלוחים:

המדובר אודות מבצע תורה, קשור גם עם המדובר לאחרונה אודות התלמידים השלוחים שהתנדבו מרצונם לקיים הוראת חז"ל "הוי גולה למקום תורה".

ובהקדים המבואר בתניא בנוגע לענין ד"עובד אלקים" ו"אשר לא עבדו", שגם מי שעבודתו היא בשלימות כו', הנה לאחר שנתרגל בזה, והרגל נעשה טבע, הרי הוא

בבחינת "אשר לא עבדו", ולכן, מלבד זאת שכללות לימוד התורה צריך להיות באופן ד"לאפש לא", שמדי יום ביומו צריך להוסיף ולחדש בתורה (כלשון חז"ל: "תלמיד ותיק עתיד לחדש") - צריך גם לשנות טבע רגילותו, ורק אז נקרא "עובד אלקים".

ועד"ז בנוגע לענין הלימוד ב"מקום תורה", שלאחרי שנתרגל בלימוד התורה במקום מסויים, צריך לשנות את מקומו הגשמי למקום חדש - "הוי גולה למקום תורה".

. . וזוהי המעלה שבענין ד"גולה למקום לתורה" לגבי "מבצע תורה" בכללותו - שהרי מבצע תורה יכול להיות גם באופן שלומד כפי טבעו הטוב, לאחרי שכבר נתרגל בזה כו'; ובה ניתוסף העילוי דשינוי הרגילות עי"ז שגולה למקום חדש כו'.

ומזה מובן גם בנוגע לאלו שהתנדבו ברוח נדיבה ולב נדיב להתמסר ולנסוע בשליחות להיות תלמידים במקום תורה חדש - ובדאי לא באופן שיהפכו להיות מנהיגים ("אנפירער'ס") לומר דעות ל"הנהלה" מה לעשות... שכן, לא שררה אני נותן לכם אלא עבדות... אך לא עבדות במובן הפשוט, כי אם עבדות כלפי מלך מלכי המלכים הקב"ה - עי"ז שיהיו דוגמא חי' להתמסרות ללימוד התורה, מבלי להתחשב במניעות ועיכובים כו' (אפילו אם המניעה ועיכוב באה מצד חבר הנהלה שאינו ממלא תפקידו כדבעי, כדלקמן).

ויש להוסיף ולהבהיר:

כשהגיעה הידיעה ששולחים תלמידים לכמה ישיבות - הנה לדאבוננו יש כאלו שהתחילו לפחד שההוצאה הכספית הכרוכה בדבר (עבור תשלום לראשי-הישיבה, ועבור אכילה ושתי' - ארוחת בוקר וצהריים וכו') תביא לידי גרעון ("דעפיציט") במצב הכלכלי הדחוק בלאה"כ...

אך על זה אמרו רז"ל "כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר", והמדובר הוא אודות מעמד ומצב של "עוני" כפי שהי' בזמן הש"ס, שלא בערך כלל לגבי הדוחק בימינו, ואעפ"כ מבטיחה המשנה ש"סופו לקיימה מעושר" - עושר בגשמיות כפשוטו.

ובענין זה ישנה הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר, שאין לחשוש ולהתיירא מפני הגרעון כו', שיוכלו להשלימו מחר ולאחר זמן, ורק יהי' צורך לכוף את עצמו ("בייגן זיך") שלמשך זמן יהי' אצלו אי-הנעימות של ההרגש ד"עבד לווה לאיש מלוה", אבל לא יחסר ח"ו ענין עיקרי -

כמו לאידך גיסא, אם לא מנצלים את ההזדמנות להגדיל את מספר התלמידים בישיבה ע"י הוספת תלמידים חדשים כו', שזהו מעוות שלא יוכל לתקון, כיון שאלו שהיו יכולים להכניס לישיבה, נשארים ברחוב שבו שורר חושך כפול ומכופל ונושבות רוחות שאינן מצויות וכו'; ואף שישנה ההבטחה ש"לא ידח ממנו נדח", הרי מובן שאין זה נוגע לעבודתו של חבר הנהלת הישיבה כו'.

ולהעיר:

יש שמתפארים בכך שמדייקים בלשון שכתבתי ש"על ההנהלות להחליט האם בכלל טוב בשבילם לקבל עוד תלמידים", כך, שיש מקום לדיון אם כדאי להם להכניס את עצמם למצב של הגדלת ההוצאות וכו'.

אך כוונתי היתה באופן אחר לגמרי - שהנהלת הישיבה צריכה להתבונן ולהגיע למסקנא שברור הדבר ללא כל ספק שזוהי טובת הישיבה!...

ובהקדם מה שמצינו בגמרא בנוגע לארץ ישראל, ש"ארץ צבי כתיב בה, מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו, אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עלי' רווחא וכו'", היינו, שכל שניתוסף במספר בנ"י שנמצאים בה הרי היא הולכת ומתרחבת כפשוטה, ומזה מובן גם בנוגע לעשיית ארץ ישראל בכל מקום (כהפתגם "עשה כאן ארץ ישראל"), וכן לפעול בארץ ישראל עצמה שתהי' בגלוי במעמד ומצב ד"עיני ה' אלקיך בה וגו'", ע"י בתי-כנסיות ובתי-מדרשות (כולל גם בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחוץ לארץ שעתידין שיקבעו בארץ ישראל).

ומזה מובן גם בנוגע לעניננו, שהעצה היחידה לפעול הרחבה במצב הכספי של הישיבה היא - עי"ז שיתוספו עוד תלמידים בישיבה, שבזכותם תבוא הרחבה כו', ולכן כדאי לקחת הלוואה בשביל לקלוט תלמידים נוספים, כיון שזוהי טובת הישיבה!

אם הוא חושב על עצמו, אזי יכול להיות "סוחר" ולהתפרנס בכבוד... אבל אם הוא חושב על טובת הישיבה, אזי לא יסתפק בכך שיש עשרה תלמידים, עדה שלימה... אלא ישתדל שיתוספו ריבוי תלמידים - ריבוי בכמות, שע"ז יתוסף גם ריבוי באיכות, כמובן ממאד"ל "אלף נכנסים למקרא .. אחד יוצא להוראה", בריבוי מופלג, "עד כי חדל לספור", שלא בערך כלל לגבי התקציב כו'.

וכיון שזוהי טובתה של הישיבה, הרי זו גם טובתם של מנהלי הישיבה - כפי שמצינו אצל מנהל הישיבה הראשונה, משה רבינו, שאמר לו הקב"ה "כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל", והיינו, שכאשר ניתוסף בישראל ניתוסף במשה כו'; ועד"ז בנוגע לאתפשטותא דמשה, שבכל דור מתפשטת הארתו לששים ריבוא נשמות, כמו שמש המאיר לששים ריבוא כוכבים.

ובכל אופן, גם במקרה שהתלמידים שיבואו למקום החדש יפגשו פנים זועפות... אין להם להתפעל מזה, בידעם שהם נוסעים בשליחותו של מלך מלכי המלכים הקב"ה - לא בשביל לתת "מוסר" להנהלת הישיבה, אלא ללמוד תורה, נגלה וחסידות, מתוך חיות, ובאופן של לימוד המביא לידי מעשה כו'.

ובנוגע לפועל:

אותם תלמידים שהתנדבו לנסוע לשליחות לאחת הישיבות, וזכו להסכמת הנהלות ב' הישיבות - יה"ר שתשרה שכינה בהחלטתם, ויזכו למלאותה בפועל בהצלחה רבה ומופלגה, החל מלימוד התורה, כמבואר בתו"א פ' בראשית שע"י ענין הצדקה (ובנדו"ד - צדקה רוחנית) נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, ואין זה ענין של גוזמא, אלא כפשוטו, שבשעה אחת של יגיעה בתורה [שזהו דבר המוכרח, שהרי לא מקבלים תורה מן המוכן, אלא חייבים להתייגע בתורה], הרי הוא משיג מה שמישהו אחר הי' משיג במשך אלף שעות, וכשילמד י"ב שעות, יהיו לו י"ב אלף שעות של לימוד התורה בהצלחה!

ועוד זאת, שבמקום בואם יצליחו לפעול ולהשפיע גם על שאר התלמידים שמהם יראו

וכן יעשו, ועד לענין נפלא - שיפעלו גם על חברי ההנהלה שיתוסף אצלם בלימוד התורה, והיינו, שנוסף לכך שבזכותו ובהנהלתו לומדים ריבוי תלמידים בישיבה, יראה "נסי נסים" שהוא בעצמו יהי מתמיד בלימודו, ובודאי לא יגרע הדבר ח"ו בעבודתו בניהול הישיבה; הלואי שזמנו הפנוי מניהול הישיבה ינוצל ללימוד התורה (כדת הניתנה לו בהלכות תלמוד תורה), ויה"ר שישתוקק ויזכה להיות בעצמו למדן גדול!

ויה"ר שכל זה יומשך ויבוא בפועל, ומתוך שמחה, שפורצת גדר ומבטלת כל המדידות וההגבלות, ומובטח ש"הקב"ה עוזרו", באופן ש"מאיר עיני שניהם ה'", וכמארז"ל "אדם מקדש עצמו מעט למטה (ועאכו"כ כשמוסיף בזה כו') מקדשים אותו הרבה מלמעלה".

ויעשו זאת בהקדם האפשרי, שהרי בקרוב ממש ובעגלא דידן "הנה משיח בא", ולכן צריכים למהר ולחטוף ("אַרְיִינְכֶּאֱפֶן") ולעשות זאת ברגעים האחרונים של הגלות, ועי"ז ממהרים עוד יותר ביאת משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העם כולו.

...

לפועל בחודש חשון נשלחו התלמידים השלוחים לארבעת הישיבות האלו, התלמידים הצליחו מעל המשוער וחיזקו את הישיבות מאד, השפעתן הורגשה מיידית ומורגשת עד עצם היום הזה, כשרבים מתלמידי שלוחים אלו מכהנים פאר בישיבות תות"ל ברחבי תבל.

(תורת מנחם חע"ז עמ' 345, חע"ח עמ' 19, עמ' 169 ואילך. אגרות קודש ח"ל עמ' ט.
תודתנו נתונה למערכת ועד הנחות בלה"ק על נתינת החומרים לפרסום)

שער שלישי:

הכתב

והמכתב

מענות הרבי לשליח כ"ק אדמו"ר לארגנטינה, הרב דובער ע"ה בוימגארטען, הנוגעות לעבודת הצוות בישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש.

הרב דובער ע"ה בוימגארטען היה איש ושליח רב פעלים, ובין שלל תפקידיו התעסק רבות בחינוך תלמידי ישיבות, בהוראת כ"ק אדמו"ר הריי"צ וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. הרב דובער, המכונה ר' בערל, נולד בניו יורק בכ"ה מנחם אב תרפ"ב, וזכה להיות מראשוני התמימים עימם ייסד כ"ק אדמו"ר הריי"צ את ישיבת תומכי תמימים המרכזית ב-770.

ביום השני של חג השבועות תש"ד מינה אותו אדמו"ר הריי"צ לשליח יחד עם עוד שני תלמידי התמימים בכדי לקרב בחורים משיבות כלליות לתורת החסידות. עשר שנים לאחר מכן בהתוועדות יום ב' דחג השבועות תשי"ד, הרבי סיפר על שליחות זו, ואמר שהרבי הריי"צ בחר שלושה שלוחים, אחד למדן גדול, אחד בינוני ואחד איש פשוט, ודווקא הפשוט מביניהם, עוסק עד היום הזה ובוודאי ימשיך לעסוק בשליחות שהטיל עליו הרבי הריי"צ, על אף שהוא לא למדן או משכיל גדול כמותם, וגם פרנסה אין לו, ועל אף שעברו כבר עשר שנים מהשליחות, ומתוכן ארבע שנים לאחר ההסתלקות, מוסיף הוא לעסוק בשליחותו של הרבי, וכיון ששלוחו של אדם כמותו, הרי בכל מקום שאליו הוא הולך, הולך עמו הרבי.

ומכיון שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, וצדיקים דומים לבוראם, הרי בוודאי ישלם לו הרבי על כך שהוא מבצע את שליחותו, הרבי הוא "השקעה בטוחה" ובוודאי ימלא את כל הצריך לו.

והכוונה הייתה לר' בערל בוימגארטען שלא עזב את השליחות עד ליומו האחרון. לאחר כמה שנות לימוד, מינהו אדמו"ר הריי"צ כמנהל ישיבת 'אחי תמימים' בסניף הישיבה שבברוקלין.

לאחר קבלת הנשיאות על ידי הרבי, ר' בערל היה לאחד מראשי העוסקים בהפצת התורה והיהדות בשליחות הרבי, וממקימי וראשי צא"ח המרכזית.

בשנת תשט"ז נשלח על ידי הרבי למדינות שונות, והחל משנת תשח"י הוא קיבל שליחות קבועה בארגנטינה, והחל לראשונה את פעילות חב"ד במדינה.

הרב בערל נפטר בדמי ימיו, בט"ז אדר ראשון תשל"ח, באנגליה, לאחר שחזר מביקור תלמידי התמימים ששלח מארגנטינה ללמוד בישיבת תומכי תמימים בלוד. אגב, לאחר פטירתו נודע, שלאחר שהרבי עבר התקף לב בשמיני עצרת תשל"ח, הוא מסר את חייו לרבי מול ארון קודש פתוח יחד עם שני חסידים נוספים, ושלושתם אכן נפטרו בשנה זו.

במסגרת שליחותיו הוא זכה לקבל מהרבי מאות (!) מענות ואגרות. בשנה שעברה יצאו הם לאור בספר "הכתב והמכתב", בעריכת נכדו, הרב יוסף יצחק שי' עמאר, שליח כ"ק אדמו"ר לסען אי מארן צרפת. מתוכם ליקטנו השייכים לעבודת הקודש של העובדים בישיבות, ותודתנו הרבה נתונה לו על הרשות לליקוט זה.

המענות נכתבו על גבי דפי דו"ח שהוא נהג לשלוח לרבי בקביעות, להלן יובאו הפרטים הנכתבים בדפי דו"ח אלו ומענות הרבי עליהם.

רובם של המענות דלקמן הם משנת תשט"ו, והשאר משנים תשט"ז-תשח"י.

א. שלא יסרב לבקשותיו

הרד"ב כתב על כך שאביו של א' התלמידים כתב עבורו המחאה הגונה, אך הוא סירב לקבלה וזאת כדי שלא יחשוב "שיש לי שום אחיזה" בזה. וגם "שעכשיו [כשלא קיבלתי] הנהו בעל חוב לי ובנקל יותר עבורי דורך צו פיהרען די [לבצע את ה] ענינים וקשה יהי' לו לסרב לבקשותי".

הרבי סימן את המילים "שיש לי שום אחיזה" והוסיף:

נכון גם להבא לנהוג כן.

בהמשך המכתב כתב הרד"ב "ובזה להודיע לכ"ק אד"ש שכל מחשבותיי והצעותיי הם רק בדרך אפשר ואני כותב ומציע רק שאני יודע שכך רצונו הק' של כ"ק אד"ש. ואחרי כל הדברים האלה לא נעשיתי יש ומציאות מכל זה יותר ממה שהייתי מקודם כל זה, ובאם שדבר מה לא ישר בעיני ק' נא להודיעני כי כל זה אך למען עשות נחת רוח לכ"ק אד"ש וכמבואר בדא"ח שבשמחת האדון ישמח גם העבד וכו'. ואם חפץ אפסוק".

על מה שכתב שזהו "למען עשות נחת רוח לכ"ק אד"ש" הוסיף הרבי:
להשי"ת.

על המילים "ואם חפץ אפסוק" הוסיף ותיקן הרבי כך שיהיו נקראות:
אינו [חפץ] ש[אפסוק].

ב. השפעה על ידי אחר

רד"ב כתב על אחד מתלמידיו שהתרחק מאד ועל כך שנמנע ממנו להשפיע עליו

כיון ש"אני בין איהם שוין אזוי פיל אריינגיקראכן אין די ביינער אז ער מיידט מיר אויס
[נכנסתי בעצמותי' כל-כך הרבה עד שהוא מרחק אותי]". על כך ענה הרבי:
יחפשו בשכנותו אברכים שיכולים להשפיע עליו.

ג. ללא משקה!

בהמשך המכתב הקודם, הוא כתב על דבריו עם אחד ממקורביו, והוסיף כי אינו זוכר
את הדברים שדיבר עמו "לפי שהמשקה הי' מניעה ואקוה שלא דברתי ח"ו אויס פון וועג
[לא חרגתי] ובלי משקה רעד זיך ניט כלל ווי מיט משקה [אין זה 'מתדבר' כלל כמו עם
משקה]".

הרבי הדגיש את המילים "הי' מניעה" והוסיף:

ובמילא להשתמש בזה רק בתור יוצא מן הכלל לגמרי.

מכיון שכ"ק אד"ש ענה על הנ"ל - "ובמילא להשתמש רק בתור יוצא מן הכלל לגמרי",
א"כ אולי אפשר טוב יותר שלא להתכנס [להתוועד] מכיון שבלי משקה איז שווער צו
שטעלין דעם ריכטיגען טאן און עס וועט זיין [קשה לקבוע את הטון הנכון ויהיו] דברים
של מה בכך".

ועל כך ענה הרבי: **וויבאלד עס וועלען זיך צונויף קלייבן 10 אידען איז דאך שכינתא
שרי', וועט דער אויבערשטער העלפען מסתמא אויך אהן משקה [כיון שיתאספו עשרה
יהודים, הרי שכינתא שרי', ומסתמא ה' יעזור גם ללא משקה].**

בהמשך לזה שאל שוב ר' בערל "ואם ירצה השם על ההתועדות הבאה אינני מבין כוונת
כ"ק אד"ש בתשובתו האחרונה אלי: האם הפי' שנשב ונשוחח יחדיו מבלי משקה כלל
וממילא יהי' [רק] אף כמראה התועדות חסידותי, או האם הפי' שיהי' משקה על השלחן
און מען זאל צו ביסלעך נעמען [יקחו מעט] לא הרבה".

הרבי תיקן השורה האחרונה ככה "און מען זאל צוביסלעך נעמען **רק** לא הרבה" והוסיף:
וכל הממעיט ביותר יעשה רושם טוב יותר על המתועדים ובמילא ה"ז משובח.

ד. פרטי לימוד של תלמידיו וחיזוק אישי

במכתב כתב הרד"ב על שיעוריו עם מקורביו ועל כך שאחד מתלמידיו "אין לו טעם
בדא"ח", ועל עצתו של ר' שמואל פוגלמן שישנו את תוכנית הלימוד ממאמרי עבודה
למאמרי השכלה. בסיום דבריו כתב אודות ר' שמואל "האמת הוא ששמואל פאגלעמאן
מכירם יותר ממני ובכלל הנהו בר-דעת און מען קען זיך רעכענען מיט זיין מיינונג
[ואפשר להתחשב בדעתו]".

הרבי הדגיש את המילים "**און מען קען זיך רעכענען מיט זיין מיינונג**".

בסיום מכתבו כתב על אחד התלמידים ("ש.") ואופן הפעולה עמו שלא היה לרוחו של
הרד"ב. הרד"ב ציין לדוגמה את דברי המשפיע ר' ניסן נמנוב בענין:

"ומה מאד רואים החילוק כשרואים איך הר' ניסן מתנהג להיות שש. הלך אליו - כמובן בחשאי מפני הטעמים הנ"ל - להתיישב אודות הזקן שלו וכו', ואח"כ כאשר הסיר את זקנו מצא הר' ניסן לנכון לקראני החוצה לבקש ממני שלא ח"ו להקניטו עבור זה ושגם אחר הסירו מכל מקום הנהו א פיינער חסידשער בחור [בחור חסידי 'נאה'] און זיכער וועט ער בלייבען א חסידשער איד ובודאי וועט ער נאך פארלאזען א בארד מסתמא שפעטער מיט 6 חדשים [ובודאי ישאר יהודי חסידי, ובודאי עוד יגדל זקן, מסתמא בעוד 6 חדשים] והאריך בזה לקרבו ושלא להרחיקו הגם שלא הי' בדעת מי שהוא להרחיקו ח"ו וכו', אך רואים ווי אן אמת'ר משפיע ליגט אין אן ענין איז גאר אנדערש [שמשפיע אמיתי מונח בענין, זה אחרת לגמרי].

הרבי מתח קו תחת המילים "שלא ח"ו להקניטו עבו"ז" וכן על המילים "א פיינער חסידשער בחור".

בהמשך כתב ביחס לעסקו עם תלמידי הישיבה, שאינו יודע האם להמשיך את הקשר עמם, וכשהתייעץ בענין זה עם ר' ניסן נמנוב "ייעץ שלא אניח זה", "בכלל אינני יודע האם באמת צריך אני צו נעמען דיא אלע ענינים אזוי ערענסט אולי נאר איך זיך אפ [לקחת את כל הענינים הללו כל כך ברצינות, אולי אני מרמה את עצמי].

הרבי הדגיש את המילים "שלא אניח זה", ואת המילים "צריך אני צו".

בסיום מכתבו כתב הרד"ב בלב נשבר:

אולי נאר איך זיך אפ [אולי אני מרמה את עצמי] ואין זה שאני דינגען זיך [מ'מתמקח'] עם כ"ק אד"ש ח"ו מצד עצלות וכו' כי אם אויב דער ענין איז אזוי [האם כך הוא הענין] ובאם לא אינני ראוי לזה, והנה מעת התעסקותי עם הנ"ל ווילט זיך מיר אליין ווערען אנדערש, מ'קען דאך ניט לערנען מיט אנדערע ומעיין איך שתאוות היתר מגשם ואיך ששלום יהי' לי כי בשרירות לבי אלך וכו' און אליין בלייבען פארגרעבט בהנהגה כזו איז מען דאך פשוט א שקרן, [ברצוני להשתנות בעצמי, הרי אי אפשר ללמוד עם אחרים "ומעיין", איך שתאוות היתר מגשמות ואיך ש"שלום יהי' לי כי בשרירות לבי אלך" וכו' ולהשאר בעצמו מגושם בהנהגה כזו, הרי הוא פשוט שקרן] וממילא הנני משתדל אליין אמאהל צו דאוונען [בעצמי לפעמים להתפלל] כדבעי. אך מה אעשה גם מה שצוני כ"ק אד"ש ביום כ"ד מנ"א אויס'חזר'ן [לשנן] בע"פ ב' מאמרי דא"ח ואיזה פרקים תניא והמאמר והדרת שבלקו"ת, למרות כל ההארעוואניע [היגיעה] שלי, גם הוהדרת אינני יודע בע"פ עד קריכט פשוט ניט אין קאפ [פשוט לא נכנס לי לראש] ומזה יכול כ"ק אד"ש לידע מצבי.

ירחם נא כ"ק אד"ש עלי ויברר ספקותיי בכל הנ"ל בהכנסי ליחידות איה"ש בשבוע זו ויסייע לי שאהי' המחבר אותם אם כך מסכמת דעתו הקדושה, וימחול לי על כתבי כל כך באריכות ווייל אנדערש קען איך ניט [כי אחרת אינני יכול].

על כך ענה הרבי:

יגעת ולא מצאת - אל תאמין.

ה. לימוד חסידות עם מתקרים

במכתבו כתב הרד"ב על שני בחורים המתקרים ללימוד הדא"ח ושאל: "ויואיל נא כ"ק אד"ש להורני בהנ"ל אם נכון ללמוד עמהם דא"ח ואם כן מה ללמוד".

הרבי הדגיש את המילים "אם נכון ללמוד עמהם דא"ח" וסימן "1" ובשולי המכתב כתב:

וכל הנדפס מהקונטרסים וכיו"ב באותיות מרובעות.

בהמשך לזה כתב הרד"ב כתב על שיעורו בקונטרס ומעין שהגיעו ל"עניני הקבלה" ולא מצא את הדרך לבאר את זה לתלמידיו וממילא שואל האם להמשיך ולגמור או לעבור וללמוד מאמר אחר ואו לחילופין לדלג בקונטרס עצמו, על כך השיב הרבי:

להמשיך הלאה, אבל - אם יועיל, אפשר לדלג איזה פרקים, או עכ"פ לקצר בהם בביאור [לתלמידים שהענינים] שמתבארים בארוכה במק"א וכאן אין ענינים אלו עיקר המרוצה בקונטרס זה.

ו. טיפול פסיכולוגי לתלמיד

במכתבו כתב הרד"ב על אחד מתלמידיו שהתמודד עם בעיות נפשיות, הרד"ב יעץ לו לפנות לטיפול פסיכולוגי, אך הלה טען שביחידות הרבי אישר לו שלא ללכת לטיפול, הרד"ב פנה לרבי לאישור הדברים והוסיף "ואם כנים הדברים [שאכן כך אמר הרבי] אפסיק מתעמולתי", על כך השיב הרבי:

לא יפסיק (אך) לא בשמי, כיון שהנ"ל לא שאלני אם הוא ילך.

ז. אין למהר

במכתבו כתב אודות אחד ממקורביו "שאומר שמתירא פון צו כאפען [מהמהירות] וממילא יודע מנסיון אז פון די גיאילטע און גיכאפטע זאכען [מדברים שחוטפים במהירות] נופלים אח"כ ומה גם שכבר נעשה טופח ע"מ להטפיע והשפיע על שכנו שם שלבש ט"ק וכו'".

על כך ענה הרבי:

בנוגע לעצמו שאינו רוצה בחפזון אין למהר וכמאמרו עצמו.

ח. הזנחה בגשמיות בישיבה

במכתבו כתב שמפאת קירבתו לבחורים מצא הזנחה קשה מצד הישיבה לתלמידיה, על כך ענה הרבי:

מפני מה אין התל' תובעים זה??

שבועיים לאחר מכן, כתב לו הרבי שאלה: מה המצב דסעודות ועש"ק ומוצש"ק.

במענה הוא כתב לרבי אודות השיפור במצב הישיבה ואשר "והחלטנו אשר ניסד בעצמינו קאמיטע [ועדה] אשר תחקור ותדרוש את כל החסרונות להגישם לפני הרש"ג שיחי' ולפני ועד המצמצם שיתקנו המה את הדברים כי אין הצר שוה בנזק המלך, ואם כ"ז לא יועיל אח"כ באין ברירה נגיש את הדברים לכ"ק אד"ש".

הרבי הדגיש את המילים "והחלטנו אשר ניסד בעצמינו קאמיטע [ועדה] אשר תחקור ותדרוש את כל החסרונות להגישם לפני הרש"ג שיחי' ולפני ועד המצמצם", והוסיף:

מה נעשה בזה?

בהמשך למכתביו אודות המצב בישיבה, כתב הרד"ב כי דובר עם הרה"ח ר' בן ציון שם טוב, שהדברים נגעו לליבו, אך מאידך בזמן הקרוב אמור לנסוע לאירופה. "ובכן יורה נא כ"ק אד"ש האם יכנס לזה".

הרבי הדגיש את השורה האחרונה שכתב "ובכן יורה נא כ"ק אד"ש האם יכנס לזה" במשמעות חיוב, וסימן "2" והוסיף:

2 אבל לא ידעו שממני יצא הדבר [בהנהלה].

ט. בדרכי נועם.

הרד"ב כתב לרבי על מצבו הקשה של אחד הבחורים בישיבה ואת השתדלותו שיקבל יחס יאות מהנהלה, ובסיום כתב "והנה אחרי אשר הודעתי את כל זה, רוצה אני לדעת אולי כוונת כ"ק שאסלק ידי מכל זה ובל אתערב בריב לא לי. ואבקש שכ"ק אד"ש יענה מענה ברור על זה ואני מסור ונתון וברמיזה אחת אפסיק מכל וכל".

הרבי מחק את המילים "שאסלק ידי מכל זה ובל אתערב בריב לא לי" והוסיף: לא. אבל בדרכי נועם.

י. התקדמות תלמידים

במכתבו דיווח הרד"ב על התקדמות הקירוב של אחד מתלמידיו מחיל אל חיל אך סיים בכאב ש"אבל מה אעשה עמו שאין לו שום חפץ ורצון לבוא לחצרות קודשינו ולהשתתף בהתועדות עם כ"ק אד"ש ואין לו שום התענינות בעניניו, כל מה שהוא [כן] נוטל חלק בכל זה הנו אך ורק בשבילי".

על כך ענה הרבי:

אין ללחצו בזה וסו"ס מתוך שלא לשמה כו'.

במכתבו ציין הרד"ב כי "בשבוע זו סידר חיים צימענד אשר י.ט. [התלמיד שהתמודד עם קושיות רבות וכו'] יאמר הדא"ח.

הרבי מתח קו מדגיש על המילים "אשר י.ט. יאמר הדא"ח" והוסיף:

טוב במאוד ויקרבו יותר מכמה הסברות ושקו"ט.

יא. כתיבת בשורות טובות לרבי

בדו"ח אודות ביקורו של הרד"ב בבוסטון ציין הרד"ב (מפני ייחודם של הדברים הבאנו כאן את אריכות הדברים):

"במשך היום בקרתי בהשיבה דשם והזמינוני לבחון את שתי הכתות של ר' חיים צימענט ושל ר"מ דובינסקי, ומאוד נתפעלתי מהכתה של ר' חיים צימענט לפי דעתי הנהו מלמד ככוונתם של מיסדי תו"ת, הנהו מסור ונתון לתלמידיו, רואים בחוש התמסרותו אליהם ואהבתם אליו, הוא מוסר להם את חושי החסידים.

על דרך משל: למדם שפתח תחת ח"ת בס"ת אומרים בלי "אח" וכו', ועל דרך דוגמא כתב על הלוח תיבות: כח, רוח, לוח, משיח, ובבארו תיבות כח שאל את התלמידים מה היו עושים אם היה להם כח ולמדם שכשיש כח אז צריכים ללמוד יותר ולקיים מצות יותר ולהתפלל יותר וכו', ובהגיעו לתיבת משיח שאלם מה זה משיח וכולם ידעו ענין משיח שהוא יגאל את ישראל כולם ויביאם לארץ ישראל והשם ית' יבנה את בית המקדש מאש בכדי שאם גוי אחד ירצה עוד הפעם להחריבו כבתחילה אז יכווה את ידיו...

תענוג מאד גדול היה לשמוע הדברים האלו מפי הקטנטנים, מלבד מה שפועל חוץ מהשיבה היינו שלומד דא"ח באיזהו מקומן ונגלה גם כן וכו'. ובדרך כלל עוסק בעניני כ"ק אד"ש ואחר כך בלאזט ער זיך ניט [אינו מתגאה] וכו'.

וכפי הנראה אין כ"ק אד"ש יודע מכל זה בידעה שלמטה (וכ"ק אדמו"ר נבג"ם זי"ע הודה לי פעמים אחדות כשמסרתי לו פ"ש מהתמימים שבערי השדה שקרבוני ועזרו לי במכירת היין ואמר: א טאטע איז זעהר צופרידען ווען מען דערציילט עהם גוטס אויף זיינע קינדער [אבא שמח מאד כאשר מספרים לו טובות על בנין] ומכש"כ אני - וגם קרה שלאחדים כתב שנהנה במאד לשמוע איך שעזרו לי ושכך צריכה להיות ההתגברות דאהבת ישראל אצל החסידים), ועל כן מצאתי לחוב לי להודיע מכל זה לכ"ק אד"ש בכדי על כל פנים שאכתוב איזה דבר טוב לפעמים".

אחרי המילים "לפי דעתו הנהו" ציין הרבי "והוסיף: * ידוע בקיצור אבל לא בפרטיות ות"ח על ההודעה.

יב. עזרה במצוקה פרטית

הרד"ב כתב לרבי על כך ששלח לעזרה במצוקה פרטית שנקלע אליה כמה מהבחורים מושפעיו. על כך בא המענה דלקמן:

נ ב ה ל ת י ממה שממשיך בחורים בכל ענין ביש זה ובפרט ממושפעיו - ומה שכ[תב] שהי' מפני העגמ[ת] נ[פש] וכו' והרי בעצמו מודה שלא בירו דבר [כלומר, בדבריו כתב הרד"ב כי שלח את הבחורים מפני עומק עגמת הנפש שהייתה לו וכי לא הייתה לו ברירה, ועל כך כותב הרבי שבמבחן התוצאה הרי שבמילא פעולה זאת לא הועילה].

בקשר לענין עצמו כתב הרד"ב כי באם א' מהקשורים למעשה עדכן את הרבי כי הענין נפתר הרי שאין זה נכון והנ"ל "הכניס שקרים בקדשי הקדשים". על כך כתב הרבי:

לא זה ובמילא אין לחשדו במ[ה] שכ[תב] עליו.

בסיום הדברים, ביקש הרד"ב להיכנס ליחידות על מנת שיוכל לשטוח את הדברים בפרטות. ועל כך בא המענה דלקמן:

אמרתי לו כ[מה] פ[עמים] הוראה ברורה ומה יועיל כשאומר עו[ד] הפ[עם] אותם הדברים עצמם.

בהמשך למענה החריף שהתקבל במכתב הקודם, בו כותב הרבי על הבהלה מדבריו, כתב הרד"ב לרבי "ומיד כשקבלתי המענה אמש שכ"ק נבהל, מיד הפסקתי את כל הענין אצלם והי' כלא הי'" ובהמשך לזה ביקש את הוראתו הברורה של הרבי בענין.

על מה שכתב ביחס להוראות הרבי בעבר הוסיף הרבי:

מספיק די וח[?].

בהמשך כתב שניגש לענין באופן זה כי היה ברור לו שאין רצונו של הרבי שיכופף את עצמו. על כך כתב הרבי:

בגלוי [?] - אבל מוכרח שבפ[ני] ע[צמו] יחליט שצריך לשנות (לא רק אתכפיא) הנהגתו ויחסו בזה ע[ד] ע[תה] [כלומר: שאף שבגלוי וכלפי חוץ יראה תוקף, הרי שכלפי פנים יוכל להתפשר].

בסיום מכתבו כתב "ובמילא לסיבת בהנ"ל הנני במבוכה כי כל זה אינו ברור כלל וכלל ובפועל איני יודע מה לעשות ונפשי עלי מאד עגומה ובפרט שגם השער נסגר עבורי, כי קויתי שאוכל להכנס [ליחידות] ולשמוע. ואין זה שהנני מחולק ח"ו. בודאי אמר לי כ"ק אד"ש כמה פעמים הוראה ברורה אבל הנני בודאי כל כך מטומטם שלא זכיתי לשמוע ולהבין. ואנא יואיל נא כ"ק לחוס ולרחם עלי בפועל ממש. שמיום ב' דשבוע זו הנני בפועל ממש אויס מענש מה שכ"ק דורש מאיתי אינני יודע ומוכה הנני בחרב של שתי פיות. ויואיל נא כ"ק לסלוח על שהבהלתי ועכ"פ כוונתי טהורה היתה ולטובה כוונתי". על כך סימן הרבי "(*" וכתב:

(*) ח"ו, ואי"ז אלא מ[רה] ש[חורה] של מוסרניקעס ומה לי ולהנהגתם!?

בהמשך למענה הקודם ש"מוכרח שבפני עצמו יחליט שצריך לשנות (לא רק אתכפיא) הנהגתו ויחסו בזה עד עתה" שאל הרד"ב את הרבי "האם הכונה בזה גם להעדר ומיעוט (ההנהגה) או האם זה שינוי בפועל היינו שהנהגתי הייתה שלא כדבעי?".

הרבי הדגיש את המילים "האם הכונה בזה גם להעדר ומיעוט (ההנהגה) או האם זה שינוי בפועל"

והוסיף

[בשניהם] והא בהא תליא. [מענה זה הועתק בצורה שאינה ברורה, וכאן הושלמו המילים "בשניהם" מתוך גוף המענה, וכן התייבה "ההנהגה" מתוך מה שהודגש ע"י הרבי].

לאור הדברים, בלב נשבר סיים הרד"ב את מכתבו "עכשיו שאינני בעצמי כפי הכונה האם נכון לי בכלל לעסוק עם אחרים".

הרבי שינה והדגיש בשאלתו כך שתקרא "נכון לי בכלל לעסוק עם אחרים".

יג. תלמיד שמעשן בשבת

במכתבו שאל את הוראת הרבי בנוגע לאחד התלמידים שמגיע מבית שומר תורה ומצוות ואעפ"כ הבחין (וכן הבחינו שאר התלמידים) שמעשן - ר"ל - בשבת-קודש.

על כך ענה הרבי:

עיין אבות דר"נ פי"ב מ"ג [ושם: מה תלמוד לומר ורבים השיב מעון, - כשהיה אהרן מהלך בדרך, פגע בו באדם רשע, ונתן לו שלום. למחר ביקש אותו האיש לעבור עבירה. אמר, אוי לי, היאך אשא עיני אחר כך ואראה את אהרן, בושתי הימנו שנתן לי שלום. נמצא אותו האיש מונע עצמו מן העבירה].

יד. כלה צעירה לא תארח קהל גדול

במכתבו דיווח בקשר לאחד התלמידים שהחל בדרכים קיצוניות ביותר ופעל על אשתו שתלך כך, ופירט בהרחבה את מצבו בין השאר פירט: "וכמה פעמים בשבוע לוקח הוא הביתה עמו ג-ד-ה מתלמידי הישיבה לביתו לארוחת הערב. והיום שמעתי אשר חמותו אשר הרבה צרות גרמה מתאוננת שמעביד הוא את בתה בעבודת פרך בהרבה אורחים וכו'.

"גם בענין אריכות הזמן בתפילה לפי"ד הנהו מהדר יותר מדי וכו', והנה כהנ"ל כבר דברתי עמו בזה ויודע הוא חוות דעתי שאינני מסכים להתנהג כזו כלל עיקר לפי דעתי אין מן הראוי - איינצושפאנון א יונגע ווייבעל [לרתום אשה צעירה] תומ"י אחרי חתונתה לעשות שבת עבור עולם גדול כזה, אף כשהיא מסכמת ואולי מסכמת מפני שסוברת שמבלעדי זה אינה חבירה טובה בחב"ד וכו'.

הרבי סימן את התיבות "אין מן הראוי"

טו. בקישור תמידי

במכתבו דיווח הרד"ב לרבי על ההשפעה העמוקה שפעלה היחידות על אחד התלמידים ועל הצעדים הרבים שעשה בהתחזקות בתורה ומצוות, אף שעדיין נמצא במוסד חינוך המלמד אפיקורסות וכו'.

על כך ענה הרבי:

צריך לעמוד עמו בקישור תמידי (מבלי בליטות שירגיש בהכוונה) למען שלא יתקרר (אפקילען זיך).

בהמשך כתב הרד"ב אודות תלמיד נוסף. על כך ציין הרבי:

כנ"ל בנוגע לג'.

הרד"ב כתב כי בשיעוריו מגיעים בחורים מאחת הישיבות ואולי מוטב לקבוע בישיבה שם שיעור "אולי יותר טוב שילמדו שמה דא"ח על דרך שלומדים בשארי הישיבות כי אני אינני לומד עמם דא"ח, הנני לומד עמם קיצוש"ע ומובן שמספק אני בזה מאמרים ושיחות וסיפורי החסידים וכו' (וכפי הנראה אין [בישיבה] שם התנגדות ממנהל הישיבה [...]) ויואיל נא כ"ק אד"ש להורות בזה".

הרבי סימן את המילים **"טוב שילמדו" דא"ח ע"ד שלומדים בשארי הישיבות"**, והוסיף:

לא שמה. כלומר שאכן טוב שיתחילו ללמוד דא"ח, אך לא בישיבה שם.

בהמשך לזה שאל הרד"ב את הרבי מהי הכוונה "לעמוד עמו בקישור תמידי", היות ובמילא לומדים כל ליל שישי ובנוסף נמצאים בקשר טלפוני כב' פעמים בשבוע.

על כך ענה הרבי:

אם כן הוא - מספיק.

כמו כן, שאל על התלמיד השני עליו ענה הרבי "כנ"ל בהנוגע לג.", כלומר שגם עמו יש לעמוד בקישור תמידי. כמה שאלות (לקמן הובאו רק השאלות עליהן ענה הרבי):

הוא אינו מאפשר כלל להתקרב אליו. על כך ענה הרבי:

לא בשמיים היא.

הוא מאד פיקח ויבחין שכך הורה הרבי (והרי בהוראת הרבי היה שאופן הקירוב יהיה "שלא ירגיש" שהדבר נעשה בהוראת הרבי). על כך ענה הרבי:

ימצאו דרך חכמה גדולה יותר מחכמתו הוא.

בהמשך לזה שאל הרד"ב "מה שהורה כ"ק אד"ש אודות ישיבת היכל התורה שטוב שילמדו דא"ח ע"ד שלומדים בשארי הישיבות ולא שמה, האם כוונתו שאני אלמד זה בעת למודי עמהם היינו לנכות זמן מהקיצוש"ע או האם כוונתו לסדר זמן מיוחד אחר על דא"ח, ונא להורות בזה".

על כך ענה הרבי:

איך שיסכימו הת' ברצון יותר.

בהמשך למכתב זה בו דיווח על התלהבות התלמידים מלימוד הדא"ח, דיווח הרד"ב במכתבו כי החל אחד הבחורים למשוך אחריו בחורים נוספים בתלונה שאינם רוצים ללמוד דא"ח, אלא חומש וקצוש"ע. על כך ענה הרבי:

ישתדל שמשאר התל' ידרשו לימוד הנ"ל (עכ"פ א' מהם) וגם ידבר גם ארום חסידות ["מסביב לחסידות", תולדות החסידות וכו'] **שזה ימשיכם יותר.**

טז. עצבות בקול המשפיע

במכתבו ציין הרד"ב שאחד מתלמידיו הבחין "שיש תנועה של עצבות בקולי", על כך סימן הרבי "א*", והוסיף:
(*) זהו ענין המקלקל ח"ו בכהנ"ל, ולא מתקן.

יז. בזמן הקיץ

במכתבו כתב הרד"ב על א' ממקורביו שחפץ להיכנס לתו"ת אך הדבר לא עלה יפה ולא התקבל על ידי ההנהלה. במקביל ניסה להתקבל לישיבה נוספת, ועל כך הציע הרד"ב שייסד שיעור תניא שם. על כך ענה הרבי:
למה לא ילמוד איזה שעות ביום שם - ואח"כ יהי' בין תל' תו"ת - במשך הקיץ.

יח. יש פסק

במכתבו כתב הרד"ב על אחד מתלמידיו שהתרחק מלימוד דא"ח והטעים זאת שכבר פסקו עליו מלמעלה ש"אין מספיקין בידו", והראה - שזה זמן רב לא קיבל מענה למכתביו אל הרבי.
על מה שכתב ש"מלמעלה פסקו עליו" ציין הרבי "א*" וכתב:
האם זה פסק מלמעלה בלי בחירתו כלל?
* הפסק מלמעלה נמסר לו מכבר ע"י משה רבינו רוען של כל ישראל: נתתי לפניך את גו' ואת גו' ובחרת בחיים.
ועל מה שכתב על היעדר המענה אליו כתב הרבי:
אינני זוכר (ואפשר מפני אריכות הזמן) שיתקבל אפשר מכתב אחד ובכלל אינה מובנת השייכות דהעדר לימודו דא"ח מפני שפב"פ לא ענה על מכתביו.

יט. הלוואה לתלמיד

הרד"ב דיווח על אחד התלמידים שהגיע ללמוד בישיבה, אך מחוסר ממון מנסה לפרנס את עצמו להוצאות קטנות "שצריך ב-ג שקלים לשבוע".
הרבי מתח קו תחת המילים "שצריך ב-ג שקלים לשבוע" וכתב:
יקח מהמל"ח [הלוואה] ולאחר כמה שבועות יתחיל לשלם קימעא קימעא.

כ. שהם ישאלו.

הרד"ב כתב אודות הקבוצה שלומד עמם שטרם החל עמם בלימוד דא"ח היות ו"להיות שהנני מחכה שבעוד שבוע או מעט יותר יבקשו המה בעצמם שאלמד עמם

דא"ח ע"י ההתעוררות של ר. הנ"ל, יותר טוב שישאלו יותר טוב שישאלו המה מאשר שאני אעורר ע"ז".

הרבי מתח קו תחת המילים "יותר טוב שישאלו המה".

כא. ילמוד בשופי ובטהרה

הרד"ב כתב אודות הבחור שהרבי כתב עליו כי הוא "א פיינער חסידישער בחור" (ו), (ד), ועל קשייו הרבים

על כך ענה הרבי:

ילמוד בשופי (בשמירת טבילת עזרא, ושמירת ג' השיעורים) ובשמחה.

כב. התעניינות הרבי בתלמידים

הרד"ב כתב לרבי על מאורע מצער של התוועדות שהייתה צריכה להתקיים בסביבתו של אחד התלמידים, ומפני סיבה בוטלה.

על כך ענה הרבי:

איפה? סוף דבר?.

אודות א' התלמידים שהוזכר במכתב כתב הרבי:

במה פרנסתו עתה? ולמה בא רק לעתים רחוקות?.

הרד"ב דיווח אודות אחת הישיבות בה מחפשים רב למשרה. על כך שאל הרבי:

מפני מה לא מחפשים הם מתו"ת.

כג. להתייעץ עם הרבי על פטור?

בקשר לאזכורו של תלמיד שעסק בהשגת פטור משירות צבאי, כתב הרבי על פ':

ולפלא ולתמי' ג ד ו ל ה מה שאמר לו שיתיעץ עמי איך כו'!!.

כד. עליה בלימוד

הרד"ב כתב על א' מתלמידיו שלמד בישיבה לא חב"דית בניו יורק, שם עבד אחד מאנ"ש, שדאג לקרבו ולקדמו בלימודיו. עכשיו, בעזבו אינו רוצה להישאר בישיבה, ומתלבט: לשיבה הקודמת בה למד - הדבר מופרך מפני שכעת לאחר התקדמותו, אינה מתאימה למצבו הרוחני, ואילו לשיבה אחרת - "לא ירצה מפניו שהשעות שם ארוכות".

על כך כתב הרבי:

ה"ז עלי'.

על כך שפלוני עזב משרתו באחת הישיבות, שאל הרבי:
מי במקומו?

כה. לא רשמי

בקשר להצעת הרד"ב לקביעת סדר לימוד בחסידות בתוך הלימודים של אחת הישיבות בניו-יורק כתב הרבי:
לא בתוך סדרי הישיבה ולשלול לאפשרות שעי"ז יאמרו אפיצעל [רשמית] שלומדים שם חסידות.

כו. כמו בליובאוויטש

הרד"ב דיווח על חתן מתלמידיו, וביקש לדעת מהו הסדר הנכון ללמוד עמו קודם החתונה. על כך ענה הרבי:
יברר אצל היודעים המנהג בתו"ת בליובאוויטש.

כז. שידוך לבחור שמתחיל לרדת מהדרך

מכתבו כתב הרד"ב אודות א' מתלמידיו שהתחיל לרדת מדחי אל דחי ואין מעצור לו והענין קשה לו שיכפה א"ע לאכול נבילות וטריפות ר"ל ולחלל את הש"ק ר"ל".
על כך כתב הרבי:
המתעסק מי בענין שידוך טוב בשבילו?

כת. לימוד בתומכי תמימים

לאחר בואו לארגנטינה, שלח ר' בערל תלמידי תמימים שילמדו ב770, במכתב מפורט בקשר לזה הוא כתב גם הצעה, שהת' אהרן טוויל ילמד את מלאכת הזביחה שכן "שם צריך מאד שיהי' שוחטים מהספרדים עצמם". על כך ענה הרבי:
אין לבלבלו לע[ת] ע[תה] בענינים נוספים על הלימוד דתו"ת.
על כתבו אודות חוסר התרשמותו וקירובו של אחד התלמידים ששלח ללמוד בתומכי תמימים, ענה הרבי:
זהו חסרון במדריכיו והמשגיחים על אתר ועליהם לתקן זה.
בהמשך כתב אודות שני תלמידים שלמדו בארגנטינה, ושאלו האם להמשיך את לימודיהם למרות הקשיים שנתקלו, ענה הרבי:
להמשיך ככל האפשרי.

מוקדש
לעילוי נשמת

אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
הרה"ח התמים ר' **מנשה**
בן ר' **רפאל** ע"ה
חדד

חסיד ומקושר לכ"ק אדמו"ר
רבי מנחם מענדל שניאורסאהן מליובאוויטש
נשיא דורנו

פעל במסירות עבור חינוך חסידי עטה"ק
ובניהול ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש המרכזית באה"ק

נלב"ע ביום הש"ק פר' אמור
ט"ו אייר שנת ה'תשפ"ג

"במענה על מכתבו מי"ז אלול, בו כותב ע"ד
ההצעות השונות שיש לו בענין משרה וכיניהם
ג"כ הצעה מישיבת תומכי תמימים.

הנה כיון שיש לו הצעה כזו איני מבין למה לו
לחפש בכרמים אחרים בה בשעה אשר השי"ת
המציא לו אופן להיות נוטר את כרמי שלי וידוע
אשר בענינים כאלו הרי יותר מאשר עושים
עם מוסד כ"ק מו"ח אדמו"ר הרי המוסד עושה
ברוחניות וגשמיות עם אותם הפועלים לטובת
המוסד ומשתתפים בעבודתו ובפרט אשר
הסכיבה שם ג"כ כדבעי במילא יוכל לעלות
בתורה ועבודה וכמדו"ל מעלין בקדש".

(אגרת קודש כ"ב אלול תשי"ב)

צוות ישיבות תורת"ל בארה"ק